

SEBÉSZETI BEAVATKOZÁSOK NYOMAI A XVIII. SZÁZADI VÁCI MÚMIÁKON

SZIKOSSY ILDIKÓ

PHD ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

TÉMAVEZETŐ:

PAP ILDIKÓ PHD

CÍMZETES IGAZGATÓ

MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM
EMBERTANI TÁR

BIOLÓGIA DOKTORI ISKOLA

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR
EMBERTANI TANSZÉK

SZEGED
2020

BEVEZETÉS

A halál (*exitus*) alapvető életjelenség, biológiai esemény. A halál beálltát nem könnyű megállapítani, hiszen nem egyik pillanatról a másikra következik be. A meghalás folyamat, amelynek a kezdetét és a végét is nehéz azonosítani. A különböző szervek, szövetek, sejtek eltérő sebességgel állnak le (BÁRDOS 2006). Nem csodálkozhatunk azon, hogy a múltban előfordultak olyan esetek, amikor a halált pontatlanul diagnosztizálták.

A *post mortem* elváltozások korai és késői hullajelenségekre oszthatók. A hullai sápadtság, *pallor mortis*, a kihülés (*algor mortis*), majd az izomzat elernyedést követően beáll a hullamerevség (*rigor mortis*). Ez utóbbi a *post mortem* bomlással magyarázható (SZENDE 1999). A bomlást kísérő hullaszag vonzza azokat a szervezeteket (baktériumok, mikrogombák férgesek, puhatestűek, ízeltlábúak), amelyek a bomlás folyamatát meggyorsítják (ROACH 2003, RIVERS és DAHLEM 2014). A folyamat végén, a teljes bomlás eredményeként csak a legkeményebb szövetek, a csontok és a fogak maradnak (CSEPLÁK és *mtsai*. 2016, MADEA és *mtsai*. 2010).

Speciális körülmények között, ha a lebontó szervezetek szaporodása gátolva van, a *post mortem* bomlás nem következik be. Elenyésző azoknak az eseteknek a száma, amikor a test bomlása valamely körülmény következtében leáll, és a csontokon kívül egyéb szövetek is megőrződnek. A vízvesztéssel a holttest könnyűvé válik, a bőr és a szövetek kiszáradnak, pergamenszerűek lesznek. A halott ember vagy állat le nem bomlott, konzervált vagy konzerválódott maradványait múmiának nevezzük.

A múmiák keletkezésük szerint az alábbiak csoportokba sorolhatók (AUFDERHEIDE 2003):

1. antropogén múmiák (mesterséges mumifikálás);
2. spontán múmiák (természetes mumifikálódás);
3. spontán múmiák mesterséges erősítéssel (mesterségesen segített természetes mumifikálódás);
4. bizonytalan, nem eldönthető keletkezésű múmiák.

A történelem folyamán szinte minden földrészen éltek emberek, akik különféle módszerekkel mumifikálták halottaikat, közülük sokan még az egyiptomiaknál is idősebbek. A mumifikálás lényege a holttest bomlásának megakadályozása volt. Az ősi kultúrák emberei kísérleteztek, különféle eljárásokat dolgoztak ki elhunyt szeretteik megőrzésére, mesterséges mumifikálására (AUFDERHEIDE 2003, GUILLEN 2004, SUSA és JÓZSA 1995, VERANO 2001).

A természetben léteznek olyan körülmények, amelyek elősegítik, hogy az elhalt szervezet bomlása leálljon, és a test megőrződjön. A forró, száraz környezet vagy ellenkezőleg, a nagyon alacsony hőmérséklet, a jég, az állandó szél, esetleg a levegőtől való elzártság, az oxigénmentes közeg, a só magas koncentrációja, a jó szellőzés, vagy valamilyen kémiai anyag (réz, ezüst, kén, arzén) helyi feldúsulása mind-mind kedvez a természetes mumifikálódásnak (BEATTIE és GEIGER 2004, BERGEN és *mtsai*. 2005, ROSENDAHL 2010, SZIKOSSY és *mtsai*. 2018a). Európa mérsékelt földrajzi övezetének kontinentális területein a mumifikálódás folyamatában az egyik legfontosabb tényező az állandó légmozgás. A jól szellőző terek, így a kripták, a pincék és a barlangok mikroklímája ideális körülményt teremthet a természetes mumifikálódáshoz (PAP és *mtsai*. 1997).

A „*Mortui viventes docent*” – „*A halál tanítja az élőket*” mondás különösen érvényes a múmiakutatásra. A múmiák vizsgálata az ismeretek tárházát nyitja meg a kutató előtt.

Tanulhatunk arról a korról, amelyben egykor éltek; megismerhetjük életüket, társadalmi helyzetüket, családi és rokoni kapcsolataikat, egészségi állapotukat, betegségeiket, gyógyítási módszereiket. Feltérképezhetjük az egyes betegségek evolúcióját, amely a modern kor orvostudományát is segítheti a terápiák kutatásában.

A KUTATÁS CÉLJA

Doktori dolgozatom anyaga a Magyar Természettudományi Múzeum Embertani tárában őrzött Váci Múmia Gyűjtemény (VMC) 265 egyénének többségében természetesen módon mumifikálódott maradványa. A jól dokumentált leletanyag, melynek levéltári és orvostörténeti háttéradatait is ismerjük, nemzetközileg is ismert, ma már referencianépszerűnek tekinthető. A XVIII. századból sehol másutt nem maradt fenn annyi múmia, mint Vácon, egy közösségből, időben és térben is közel egymáshoz. A rendelkezésre álló mikrotörténeti források (koporsók feliratait, születési-, házasságkötési-, halotti anyakönyvek, végrendeletek és egyéb történeti források) adataiból többségük személyazonosságát ismerjük. Mindezek együtt és külön is nagyon ritkák a múmiák világában. A tudományos kutatások adhatják meg a választ azokra a mindnyájunkat érdeklő kérdésekre, hogy milyen volt elődeink egészségi állapota, milyen betegséggel küzdöttek, egészségesebbek voltak-e vagy sem, mint a ma élő ember.

Ásatag csontokon, ahol a lágyrészek már rég lebomlottak, csak abban az esetben figyelhetők meg sebészi beavatkozások, ha azok a csontot is érintették. Ilyen esetek például az amputálások vagy a koponyalékelések.

Múmiák esetében a megőrződött lágyrészek is vizsgálhatók, és a rajtuk megfigyelhető nyomok sokkal több információval szolgálnak a kor sebészi gyakorlatáról. Különösen értékesek ebből a szempontból a természetes múmiák, hiszen a legtöbb esetben a mesterséges mumifikálás első lépéseként a testet felnyitják, majd a könnyen romló belső szerveket eltávolítják. Ilyenkor valójában csak magának a mumifikálásnak a nyomainak figyelhetők meg a bőrön. A természetes múmiákon azonban minden nem harci sérülés okozta metszésnyomot sebészi beavatkozásnak vehetünk, ami vagy az egyén életében, *pre mortem*, vagy a halála kapcsán, *peri mortem*, esetleg a halál beállta után, *post mortem* történt.

Ha figyelembe vesszük, hogy a természetes múmiák milyen ritkák, akkor különösen felértékelődik ezeknek a leleteknek a jelentősége. Orvostörténeti kuriózumnak is tekinthető az olyan eset, ahol a mumifikálódott testen magán is vizsgálni lehet a korabeli egészségügyi ellátás módját, minőségét, egy-egy korabeli sebészi beavatkozás technikáját és a kivitelezés körülményeit, gazdagítva vagy új ismeretekkel bővítve az írásos dokumentumok alapján nyert eddigi tudásunkat.

A váci múmiákon folytatott multidiszciplináris kutatások során orvostörténészekkel konzultálva felmerült az a kérdés, hogy vajon a váci múmiák testén megőrződhetnek-e olyan nyomok, amelyek korabeli sebészi beavatkozásra utalnak. Mára a XVIII. századból fennmaradt dokumentumoknak és azok áttanulmányozásának köszönhetően gazdag szakirodalom áll rendelkezésre a különböző végzettséggel rendelkező, de mindenképp gyakorlattal bíró borbélysebészek munkájáról, az általuk végzett kezelésekről, metszésekről, amputálásokról, boncolásokról. A megőrződött korabeli tankönyvek, disszertációk és egyéb

iratok nagyon fontosak erről az orvostudomány fejlődése szempontjából is jelentős korról, de nyelvezetük megnehezíti a leírások pontos értelmezését. Amennyiben a természetes módon mumifikálódott váci múmiák testén bármilyen, a korabeli sebészi beavatkozásokra utaló nyomot találnánk, ezek vizsgálata egyedülálló lehetőséget biztosítana arra, hogy a biológiai antropológia és az orvostörténet területén egyaránt kiemelkedő felfedezéseket tegyünk.

Dolgozatom legfőbb célja, hogy a váci Fehérek templomának kriptájából feltárt mumifikálódott egyének maradványainak összegyűjtésével, részletes embertani elemzésével és az eredmények bemutatásával közelebb juthassunk az egykori sebészeti/műteti technikák megismeréséhez. Ezeknek az antropológiai maradványoknak elemzése nem csak orvostörténeti szempontból kulcsfontosságú, hanem az orvosi beavatkozásokon átesett egyének élettörténetének jobb megismerését is lehetővé teszi, amely a XVIII. századi, gyakran soknemzetiségű kisvárosok mindennapi életét is jobban megvilágíthatja.

IRODALMI ÁTTEKINTÉS

A dolgozatban röviden kifejtettem a múmia kifejezés eredetét, áttekintem a múmiakutatás tudománnyá válását és a múmiakutatás módszereinek fejlődést.

Ezt követően a hazai kutatásokat ismertetem. Kitérek a hazai múmiakutatások kezdeteire, az egyiptomi múmiákon magyar kutatók által hazánkban és külföldön folytatott vizsgálatokra (Budapest Múmia Projekt, Debreceni Múmia Projekt, a Gamhudi Múmai Projekt, a Théba 32. sír (TT32), az el-Hoha domb területén és az el-Assasif lelőhelyről feltárt embertani anyag kutatása).

Fontosnak tartottam áttekinteni a Magyarországon királyok, főnemesek, főpapok és közemberek múmiáin végzett kutatásokat (Szent Jobb, József nádor és családja, a Grassalkovich család, Széchényi Pál érsek, Szent Augustusz és Szent Krisztina vértanúk ereklyéi, Romzsa Tódor püspök vértanú maradványai és a Nyárlőrinc–Hangár út lelőhelyről származó maradvány).

Azért, hogy teljesebb képet kapjunk disszertációm vizsgálati anyagáról, röviden ismertetem a váci múmiákon negyedszázada folyó multidiszciplináris kutatások legfontosabb eredményeit: 1) A demográfiai jellemzők, rokonsági hálózat, 2) Szájpatológiai jellemzők, 3) Antropodermatológiai megfigyelések, 4) Daganatos megbetegedések, 5) A köszvény előfordulása, 6) Foglalkozási betegség nyomai, 7) A tuberkulózis előfordulása, 8) Szipilisz és tuberkulózis lehetséges koinfekciója, 9) Plasztikus arcstrukciók.

TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS

A Duna bal partján fekvő település fontos folyami átkelőhely és híres vásárváros volt, a kora középkor óta egyházmegyei központ. A másfél évszázados török hódoltságot követően a törökök 1686-ban, kivonulásuk előtt felperzselték a házakat, a várat felrobbantották, templomainak nyoma sem maradt (KARCSÚ 1880a). A kisváros romokban hevert. Az újjáépítés és a lakosság újratelepítése a mindenkor püspökök feladata volt. A török elleni hadjáratból visszatért katonák behurcolták a pestist, 1740-ben az egy évig pusztító járvány a váci lakosság egytizedét elpusztította.

Minden nehézség ellenére a város gyarapodott, fejlődött az ipar és a kereskedelem. A betelepítések eredményeként 1744-ben Vác lakossága körülbelül 3700 főből állt. Mária Terézia látogatása 1764-ben óriási jelentőségű volt a kisváros életében. Migazzi püspök több házat és hidat építtetett, kiköveztette az utcákat, felújította az épületeket. 1802-ben felépült a Váczi Királyi Magyar Siketnéma Intézet (KARCSÚ 1880b, 1881). 1784–1787 között a várost 8705 polgár (KŐHEGYI 1969), 1808-ban 8900 lakta (TRAGOR 1927).

A demográfiai számítások szerint az az elhunytak száma az 1740-es években 150–200, az 1760-as években 250–300 lehetett (SÁPI és IKVAI 1983). A domonkos kriptából származó 265 elhunyt csupán töredéke a város többi temetőjébe, illetve más templomok kriptáiba betemetetteknek (CSUKOVITS 2002).

A XVII. században Vácra települt Domonkos-rendiek a török kiűzését követően, 1699-ben kezdték meg rendházuk és templomuk kialakítását a város főterén. A váci polgárok a renchez tartozó szerzeteseket ruhájuk színe alapján fehér barátoknak, templomukat pedig a Fehérek templomának nevezték. Az első betemetés 1731-ben történt, ezt követően a halottak kriptába helyezése 1808-ig folyamatos volt. A legutolsó két koporsót hosszabb szünet után 1838-ban, majd valamikor 1841 után tették az altemplomba. II. József 1786. február 7-én kelt rendeletében higiénés okokra hivatkozva betiltotta a kriptákba való temetkezést. Vác polgárai azonban ragaszkodtak a hagyományaikhoz, és halottaikat továbbra is az altemplomba helyezték örök nyugalomra. A lejáratot végül befalazták. Ezután a másfél évszázadon keresztül használt temetkezőhely létezése lassan homályba veszett (SZIKOSSY 2006).

Ebben a fejezetben ismertetem a XVIII. század általános orvostörténeti vonatkozásait, különös tekintettel és részletesebben Vác egészségügyi helyzetére. A kirajzolódó kép alapján megállapítható, hogy Vác városának egészségügyi viszonyai kedvezőek voltak – a török hódoltság után felszabaduló területek más városaihoz képest talán jobbnak is mondhatóak. Noha a Duna a nagyszámú átmenő forgalom miatt járványügyileg nem volt túl kedvező, s a század vége felé az ott állomásozó katonák is gondot okoztak ilyen szempontból, a ragályok elhárítására különösen ügyeltek. Igyekeztek követni a központi utasításokat, s a szabályokat betartani (KARCSÚ 1880a, 1880b, 1881, 1888, LENGYEL 1989–1990, é.n., MAGYARY-KOSSA 1940, SÁPI ÉS IKVAI 1983, TRAGOR 1927, 1936).

ANYAG ÉS MÓDSZER

A Fehérek templomában 1994–1995-ben Zomborka Márta és Ráduly Emil, a Tragor Ignác Múzeum (TIM) néprajzos muzeológusai vezetésével feltárt koporsókból 265, halotti ruhába öltöztetett egyén különböző fokon mumifikálódott holtteste került elő. A 8×1 méter hosszú, 120 cm magas, fából készült osszarium 31 felnőtt és 15 gyermek összekeveredett csontjait és részlegesen mumifikálódott maradványait tartalmazta (ZOMBORKA 1996a, SZIKOSSY és *mtsai*. 1997).

A kriptába temetettek is természetes úton, minden emberi beavatkozás nélkül konzerválódtak. A spontán mumifikálódást a kriptá egyedülálló mikroklímája és a temetkezés módja tette lehetővé (SUSA és *mtsai*. 1996). A kriptá átlaghőmérséklete az évszakoktól és a külső hőmérséklettől függetlenül 8–11 °C között ingadozott. A mumifikálódás szempontjából nagyon fontos tényező volt a gyenge, de állandó légmozgás az altemplomot a külvilággal

összekötő két keskeny szellőzőkürtön keresztül. A mumifikálódáshoz hozzájárult, hogy az elhunytakat többnyire fenyődeszkából készített koporsóba helyezték, és a test alá fenyőfa gyaluforgácsot tettek. A fenyő terpenoidtartalma megakadályozta a gombák és baktériumok szaporodását. Mindezek következtében a holttestek a természetes bomlás helyett lassan kiszáradtak (PAP és *mtsai.* 1997, 2009b,c, 2014, PAP és SZIKOSSY 2015, SZIKOSSY és *mtsai.* 2010b).

Vácott a spontán mumifikálódáshoz szükséges tényezők együttese ellenére a múmiák állapota rossznak mondható. Néhány kivételesen jó állapotban megőrződött múmia mellett sok közepes állapotú, de több olyan is előfordul, melyek szinte teljes mértékben lebomlottak, a csontokon csak kevés, beszáradt lágyszövet maradvány található. Hogy a testfelszín bomlásának mértékét objektívan fel tudjuk mérni, az ún. Berkow-sémát alkalmaztuk, amely a vizsgálható testfelszín mértékét százalékban adja meg (CSEPLÁK és *mtsai.* 2016).

A koporsókra festett évszámok ed a később fellelt halotti- és keresztelési anyakönyvek bejegyzései szerint a kripta 1674–1838 között élt váciak temetkezési helyéül szolgált. Az első betemetés 1731-ben történt. A halottak kriptába helyezése 1808-ig folyamatos volt.

Multidiszciplináris megközelítés

A váci leletegyüttes átfogó kutatás hazai és nemzetközi együttműködés keretében, több tudományterület együttműködésével valósul meg, olyan speciális határterületek is ideszámítva, mint a paleopatológia, paleoradiológia, paleomikrobiológia, paleoepidemiológia, paleographia, mikrotörténelem. Kutatásaim és doktori munkám során természetesen én is törekedtem arra, hogy ezt a megközelítést alkalmazzam.

A kutatások során a feltáráshoz szükséges információkon túl (ZOMBORKA 1996a,b, RÁDULY 1996a,b, 1997) a feltárási sírlapok és a fényképfelvételek is rendelkezésre álltak.

Dolgozatomban a sebészi beavatkozásra utaló nyomokat kerestem a maradványokon. A vizsgálati módszerek közül főleg azokat alkalmaztam, amelyek egy esetleges, sebész által *pre mortem*, *peri mortem* vagy *post mortem* végzett munkára utalhatnak. Kiemelten fontos volt a makroszkópos inspekció, hiszen a testfelszínen lévő apró elváltozások betegségekre, kezelésekre, sebészi beavatkozásokra utalhatnak. A modern képalkotó eljárások (endoszkópia, laparoszkópia, röntgen, CT) segítettek megismerni a korabeli boncolási és császármetszési technikákat, és információval szolgálhattak a beavatkozás okára, eredményére is. A levéltári, orvostörténeti és mikrotörténeti kutatások pedig az adott eset még alaposabb megértésében segítettek.

Munkám során igyekeztem minden olyan rendelkezésre álló módszert alkalmazni, amely a szakirodalmi adatok szerint hasznosítható volt az emberi csontvázmaradványok és a múmiák tanulmányozása során (többek között: STEINBOCK 1976, BUIKSTRA és UBELAKER 1994, UBELAKER 1989, AUFDERHEIDE és RODRÍGUEZ-MARTÍN 1998, ORTNER 2003, BUIKSTRA 2019, ZIMERMANN és KELLEY 1982, DAVID és TAPP 1984, TAPP és *mtsai.* 1984, TAPP és WILDSMITH 1986, JÓZSA 2006).

A maradványok megfigyelésénél a biológiai antropológiában szokásos módszereket vettem figyelembe (PAP és PÁLFI 2011, PAP és *mtsai.* 2009a). Figyeltünk arra, hogy a feldolgozás során kerüljük a leletek épségét megbontó, invazív módszereket. A DNS-vizsgálatokhoz szükséges mintavételt csak szigorúan ellenőrzött körülmények között, a tudományos protokollt követve végeztük (PAP és *mtsai.* 2009a).

A szabad szemmel is látható eltérést mutató maradványok esetében fényképen és írásban is rögzítettük az elváltozás lokalizációját, terjedelmét, sajátosságait és az alaki eltéréseket (ORTNER 2003, JÓZSA 2006, BUIKSTRA 2019).

A radiológiai vizsgálatok a Pannon Agráregyetem Diagnosztikai Laboratóriumában, az Országos Gyógyintézeti Központ Radiológiai Osztályán, 2009-től pedig a Semmelweis Egyetem Radiológiai Klinikáján zajlottak. A felvételek 5, majd 1 mm-es szeletvastagsággal készültek. A CT-szeletek megtekintéséhez a Radiant DICOM Wiever 5.0.1. programot használtuk.

A levéltári, orvostörténeti források, a parókián megőrzött korabeli keresztelési, házasságkötési és halálozási anyakönyvek, a XVIII. századi végrendeletek, valamint Vác Városi Levéltárának dokumentumai értékes adatokkal járultak hozzá a néhai váciak mindennapjainak, családi és társadalmi kapcsolatainak megismeréséhez (HORVÁTH 2006, 2014, HORVÁTH és MOLNÁR 2010).

EREDMÉNYEK ÉS DISZKUSSZIÓ

Sebészek és orvosok

A sebészet kézműves mesterség, ahol fontos a gyakorlat, műveléséhez azonban a kézügyesség mellett tudás is szükséges. A sebészek és az orvosok között kezdetben éles határ húzódott. A sebészek a külső (*cura externa*), az orvosok a belső betegségek (*cura interna*) gyógyításával foglalkoztak. A sebész (*chirurgus*) megnevezés nem utalt egyértelműen arra, hogy az adott szakembernek mi a végzettsége: sebészmeisteri (*magister chirurgiae*) vagy sebészdoktori (*doctor chirurgiae*). Az állami egészségügyi igazgatás még a XVIII. százban is folyamatosan különböző rendeletekkel próbálta a külső és belső betegségek kezelését és kezelőit egymástól elválasztani.

A két gyógyító réteg szakemberei lassan belátták, hogy szükségük van egymásra, hiszen bizonyos esetekben a külső és a belső betegségek nem választhatók el egymástól. A borbély-sebész céhekben 1761-től bevezetett anatómiai vizsgával, majd 1774-től az egyetemi sebészképzés megindításával a sebészet kézműves mesterségből tudományos alapokon nyugvó hivatássá alakult (SIMON 2013).

A sebészek munkája a XVIII. században

A sebészek munkája sokrétű volt a XVIII. században. Feladatuk volt a különböző eredetű (baleset, vágott, szúrt, golyó által okozott) sebek ellátása, a vérzés azonnali csillapítása.

A harci sérülések az egyedüli megoldás a végtag amputációja volt. Ehhez általában három ember kellett: a sebész, aki vágott, és két segítő, aki lefogta a beteget (SACHS 2000).

A sebészeknek kellett szükség esetén a császármetszést (*sectio caesarea*) is elvégezni. A Helytartótanács 1788-as rendelete előírta, hogy halott terhes nőn kötelező elvégezni a császármetszést (PLENCK és RÁCZ 1782, RÁCZ 1794).

A sebészek kötelessége volt a gyanús körülmények között meghaltak, a vízbefulladtak, az úton találtak, az öngyilkosok és a mérgezés gyanújával meghaltakat boncolása (KATONA 1971). Szabálytalan szülés esetén is el kellett végezni a boncolást (SIMON 2010).

Sebészi beavatkozások nyomai a váci múmiákon

Post mortem császármetszés

Egy 26 éves asszony, Borsodi Terézia testén *post mortem* végzett császármetszés nyomát találtuk. Az anya testén a makroszkópos vizsgálat során megfigyelhető a *linea alba* vonalában egy 14,5 cm hosszú műtéti metszésvonal. A vágás a *symphysis* felett kezdődik, és bizonyára elérte a köldök magasságát. A sebszéleket varrással egyesítették. A varrást ritka öltéssel végezték.

A radiológiai képen a medence csontjai jól ábrázolódtak, rajtuk patológiai eltérések nem látszódtak. A medence átmérői szűkületet nem mutattak, a méretek inkább meghaladják a normál értéket (*diameter transversa* 13,5 cm, *conjugata vera obstetrica* 11,5 cm). Téraránytalanságra utaló eltérés nem volt megfigyelhető. A radiológiai képek nehéz és elhúzódó szüléssel összefüggésbe hozható, lényeges patológiai eltéréseket mutattak. A két *symphysis pubis* közötti távolság meghaladja a terhesség során fiziológiásan előforduló, legfeljebb 10 mm-nyi távolságot, ami egyértelműen *symphyseolysis*-re utal.

A CT-felvételeken jól kivehető a bal oldali *articulatio sacroiliaca dorsolateralis luxatio*-ja, azaz a bal csípőcsont kifelé fordulása, oldal- és hátrányú elmozdulással.

A vizsgálatok alapján az tűnik a legvalószínűbbnek, hogy az elakadó szülés hátterében a gyermek rendellenes fekvése állhatott. A gyenge gyermek talán pár órával élhette túl az anyját, hiszen néhány napon belül az anyát és gyermekét közös koporsóba fektették, és a Fehérek templomának kriptájába temették SZIKOSSY és *mtsai*. 2007b, VARJASSY és *mtsai*. 2007).

Boncolás

Boncolásra utaló jeleket egy 10 éves lány, Swartz Mária Terézia testén találtunk. Két vágás volt látható: a hosszanti vágás a *manubrium sterni*-től a *symphysis*-ig tart, az erre merőleges harántirányú, és a két csípőlapátot köti össze. A sebszéleket később bevarrták, a varrófonal is részben megmaradt. A boncolás egyértelműen a halál okának kiderítésére irányult. Feltételezhetjük, hogy a gyermeknek halála előtt hasi panasa lehetett, ezért a boncolás során arra a területre koncentrálnak, szélesen feltárva a hasi régiót, hogy megtalálják a halált okozó elváltozás nyomát. A gyermek halálában biztosan közrejátszott a *rapid miliaris* tbc és *extrapulmonalis* csont-tbc; ezt a radiológiai vizsgálatok kimutatták, és a paleomikrobiológiai vizsgálat megerősítette (a *Mycobacterium tuberculosis* maradványát *pulmonalis* és *extrapulmonalis* mintákban is detektálták).

Másik feltételezés szerint *appendicitis* okozhatta az előrehaladott tbc-ben szenvedő gyermek halálát. Vakbélgyulladás esetén előfordul, hogy a bélműködés leáll. A feltételezett hasi panaszokat esetleg *extrapulmonalis* gyomor-bél tbc is okozhatta.

Az 59-es számú fiatalember múmiáján is boncolás nyoma látható. Mivel a koporsóján nem volt felirat, neve és halála időpontja sem ismert. A becsült elhalálozási életkor körülbelül 20 év. A holttest mellkasán a szegycsonttól a szeméremcsontig húzódó, Y alakú metszés látható. A metszésvonalak mentén megőrződtek a helyreállító varrás nyomai. A boncolás során a koponyát is megnyitották. A radiológiai felvételeken kivehető a tbc nyoma, amelyet a

paleo-mikrobiológiai vizsgálatok is megerősítettek. Több helyen gyulladásra utaló jeleket is látni, de a pontos halálok ismeretlen.

***Post mortem* amputáció**

Amputáció nyomát egy esetbentaláltuk. Az 51 éves apáca, Tridentin Rozália bal kézfejről két ujj hiányzott. Az V. ujjat valószínűleg kitörték, a IV. ujjat vágták, majd tépve-szakítva fejezték be az ujj *post mortem* eltávolítását. Minden bizonnyal egy gyakorlatlan személy vághatta le az ujjakat, sebész ilyen munkát nem végzett volna. A radiológiai felvételeken sem gyulladásra, sem gyógyulásra utaló nyomok nem láthatók. Mindezek alapján mind a baleset, mind az életben végzett amputálás lehetősége kizárható. A vizsgálatok egyértelműen bizonyítják, hogy Tridentin Rozália esete nem tekinthető sebészeti beavatkozásnak.

KONKLÚZIÓK ÉS PERSPEKTÍVÁK

Dolgozatom célja az volt, hogy a váci Fehérek templomának kriptájából feltárt mumifikálódott egyének maradványainak vizsgálata során olyan eseteket találjak, ahol korabeli sebészi beavatkozásokra utaló nyomok figyelhetők meg. Ezek részletes embertani elemzésével közelebb juthatunk az egykori sebészeti/műtéti technikák megismeréséhez, és információt nyerhetünk a korabeli egészségügyi ellátás módjáról és minőségéről is. A természetes múmiák esetén a lágyrészek is megmaradnak, sőt a test felszínén ejtett vágások, beavatkozások nyomai is megőrződnek. Ha figyelembe vesszük, hogy a természetes múmiák milyen ritkák, akkor különösen felértékelődik ezeknek a leleteknek a jelentősége. Elemzésük nem csak orvostörténeti szempontból kulcsfontosságú, hanem a beavatkozásokon átesett egyének biológiai rekonstrukcióját, élettörténetük és egészségi állapotuk alaposabb megismerését is lehetővé teszi.

A kapott eredmények gazdagították, és jelentős új ismeretekkel bővítették az írásos dokumentumok alapján szerzett eddigi tudásunkat.

A kutatás során kezdetben főleg a leginkább feltűnő, látványosabb esetekre fókuszáltunk. Boncolás vagy amputálás nyomait kerestük. Eközben a kevésbé feltűnő, de jelentőségében hasonlóan értékes eseteket is találtunk, olyanokat, amelyekre kezdetben nem is gondoltunk.

A múmiák megőrződött testfelszínének tanulmányozásakor nem csak vágásnyomokat találtunk, hanem vélhetően korabeli kötszerek maradványaira is leltünk. Olyan sebészi beavatkozások nyomai lehetnek ezek, amelyek segítségével a különböző sebeket igyekeztek kezelni.

A hosszú ideig tartó ágyhoz kötöttség nyomait is felfedeztük néhány múmia hátsó testfelszínén. Ezeknél az eseteknél a felfekvés (*cubitus*) esetleges gyógyításának nyomát nem találtuk, csak kötéssel próbálták a sérült bőrt befedni és kímélni.

Nagyon sok esetben figyeltünk meg kötszermaradványokat a különböző testtájakon, sőt vélhetően a kötszer rögzítéséhez használt ragadós fedőrétegek maradványaira is ráleltünk. Ezek alaposabb vizsgálatát a közeljövőben folytatjuk.

Bár az orvostörténeti irodalomból ismert, hogy a korabeli sebészek ficamokat tudtak gyógyítani, helyretenni, úgy tűnik, hogy a diszlokálódott töréseket nem tudták megfelelően

kezelni. Két esetben is találtunk elmozdult, tengelyeltéréssel és végtag-rövidüléssel gyógyult lábszártörést.

A két boncolt eset egymástól teljesen különböző, ez alapján felvetődik, hogy a XVIII. században, nem volt általánosan elfogadott módja a boncolás kivitelezésének, és vizsgálataink szerint kötelező protokoll sem volt rá. Arra a kérdésre is szeretnénk volna választ kapni, hogy mi volt a boncolás során eltávolított, megvizsgált belső szervek sorsa. A szervek post mortem bomlása azonban mindkét vizsgált esetünkben lehetetlenné tette a kiszáradt belső szerveket azonosítását.

A boncolás és az amputálás-gyanús eset mellett felleltünk egy egészen különleges elváltozást is, amelyre sem az orvostörténészek, sem az antropológusok nem számíhattak.

Borsodi Terézia esete az eddig ismert második dokumentált post mortem császármetszés Magyarországon. Valószínűsíthető, hogy hazánkban halott anyán már korábban is végeztek *sectio caesareá-t*, de dokumentáció hiányában ezekről az esetekről nincs tudomásunk. A korabeli tankönyvek és orvosi könyvek foglalkoznak a császármetszés javallataival és kivitelezésével, sőt némelyek hangsúlyozzák a *sectio caesarea post mortem matris* szükségességét is. Borsodi Terézia esete orvostörténeti kuriózumnak tekinthető, hiszen az írásos dokumentumok mellett megőrződött maga a test is, lehetőséget adva a korabeli császármetszés technikájának részletes elemzésére.

A váci eset világviszonylatban is egyedülálló. Ismereteink szerint sehol máshol a világon nem maradt fenn császármetszés során elhunyt szülő nő teteme.

A kutatások eredményeként olyan egyértelműen post mortem végzett vágások nyomaira is találtunk, amelyek nem a halálok megállapítására végzett boncolásra utalnak. Ezek kisebb, rövid vágások, melyek mérete csak egy-egy belső szerv eltávolításához volt elegendő. Két esetben a szív tájékán találtuk a metszésnyomot. A váci múmiák közt talált esetek elemzése nem tárgya a jelen dolgozatnak, viszont kijelölte számunkra a jövőbeli kutatások egyik irányát.

IRODALOMJEGYZÉK

- AUFDERHEIDE, A.C. (2003): *The Scientific Study of Mummies*. – Cambridge University Press, Cambridge, 608 pp.
- AUFDERHEIDE, A.C. & RODRÍGUEZ-MARTÍN, C. (1998): *The Cambridge Encyclopedia of Human Paleopathology*. – Cambridge University Press, Cambridge, 478 pp.
- BÁRDOS, GY. (2006): *Az élet árnyoldalai: fájdalom, öregedés, halál*. – Scolar Kiadó, Budapest, 296 pp.
- BEATTIE, O. & GEIGER, J. (2004): *Frozen in time. The Fate of the Franklin Expedition* – Bloomsbury Publishing, London, Berlin and New York, 279 pp.
- BERGEN, C., NIEKUS, M.J.L.TH. & VAN VILSTEREN, V. (2005): *The Mysterious Bog People*. – Waanders Publishers, Zwolle, 132 pp.
- BUIKSTRA, J.E. (szerk.) (2019): *Ortner's Identification of Pathological Conditions in Human Skeletal Remains. 3rd Edition*. – Academic Press, London, 858 pp

- BUIKSTRA, J.E. & UBELAKER, D.H. (szerk.) (1994): Standards for Data Collection from Human Skeletal Remains. – *Arkansas Archaeological Survey Research Series* **44**: 1–205.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2016): *A váci múmiákról. Antropo-medicinális tanulmányok 52 váci múmia vizsgálatáról egy bőrgyógyász fényképes jegyzeteivel.* – Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió Kft., Budapest, 212 pp.
- CSUKOVITS, A. (2002): Egy kevésbé ismert tárgycsoport a váci asztaloscéh történetéből: A koporsó. – In: SZULOVSKY, J. (szerk.): *X. Kézművesipartörténeti Szimpózium. Budapest, 2001. október 29-30.* Magyar Kézművesipartörténeti Egyesület MTA VEAB Kézművesipartörténeti Munkabizottsága, Budapest, pp. 43-48.
- DAVID, A.R. & TAPP, E. (1984): *The endoscope in mummy research. Evidence embalmed : modern medicine and the mummies of ancient Egypt.* – Manchester University Press, Manchester, 175 pp.
- FAZEKAS, GY.I. & KÓSA, F. (1978): *Forensic Fetal Osteology.* – Akadémiai Kiadó, Budapest, 423 pp.
- GUILLEN, S.E. (2004): Artificial mummies from the Andes. – *Collegium antropologicum* **28**(Suppl. 2): 141–157.
- HORVÁTH, M.F. (2006): *Váci végrendeletek. I. kötet. 1706–1750 (–1754).* – Vác Város Levéltára, Vác, 388 pp.
- HORVÁTH, M.F. (2014): *Váci végrendeletek. III. kötet. (1729–)1771–1785(–1825).* – Vác Város Levéltára, Vác, 624 pp.
- HORVÁTH, M.F. & G. MOLNÁR, P. (2010): *Váci végrendeletek. II. kötet. (1729–) 1751–1770 (–1785).* – Vác Város Levéltára, Vác, 633 pp.
- JÓZSA, L. (2006): *Paleopathologia. Elődeink betegségei.* – Semmelweis Kiadó, Budapest, 180 pp.
- KARCSÚ, A.A. (1880a): *Vác város története. I. kötet. A város története, keletkezésétől 1756. évig.* – Serédy G. Siketn. Iparint. Nyomda, Vác, 112 pp.
- KARCSÚ, A.A. (1880b): *Vác város története. II. kötet. Gróf Migazzitól báró Splényi püspökig, azaz: 1756–1787.* – Serédy G. Siketn. Iparint. Nyomda, Vác, 178 pp.
- KARCSÚ, A.A. (1881): *Vác város története. III. kötet. Báró Splényi Ferentől a szabadságharcig (1787-1848).* – Serédy G. Siketn. Iparint. Nyomda, Vác, 116 pp.
- KARCSÚ, A.A. (1888): *Vác város története. IX. kötet. Az iskolák, intézetek, egyletek, kórházak, nyomdák, kereskedelem és ipar.* – Mayer Sándor Könyvnyomdája, Vác, 492 pp.
- KATONA, G. (1971): Orvosi látleletek a Pesti Bíróság előtt a XVIII. század második felében. – *Orvostörténeti Közlemények* **60-61**: 227–239.
- KŐHEGYI, M. (1969): A váci járás chyrurgusainak és bábáinak összeírása 1749-ből. – *Orvostörténeti Közlemények* **50**: 119–123.
- LENGYEL, J. (1990): Vác polgári gyógyszerészetének korai emlékei 1848-ig. – *Orvostörténeti Közlemények* **125-132**: 143–150.
- LENGYEL, J. (é.n.): *Pest megye polgári gyógyszerészetének története a XVIII–XIX. században.* – Pharmafontana Budapest Gyógyszerellátó Vállalat Kiadó és Nyomda, Budapest, 178 pp.
- MADEA, B., PREUSS, J. & MUSSHOF, F. (2010): From flourishing life to dust – The natural cycle of growth and decay. – In: WIECZOREK, A. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mummies of*

- the world*. American Exhibitions Inc., Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, Prestel Verl., Munich/Berlin/London/New York, pp. 14–29.
- MAGYARY-KOSSA, GY. (1940): *Magyar orvosi emlékek. Értekezések a magyar orvostörténelem köréből. 4. kötet. Az adattár II. fele, 1700-tól 1800-ig és pótlás.* – Magyar Orvosi Könyvkiadó Társulat, Budapest, 254 pp.
- ORTNER, D.J. (2003): *Identification of pathological conditions in human skeletal remains*. 2nd edition. – Academic Press, San Diego, 645 pp.
- PAP, I. & PÁLFI, GY. (2011): Hungary – Guide to laws and practice in the excavation and treatment of archaeological human remains. – In: MARQUEZ GRANT, N. & FIBIGER, L. (szerk.): *The Routledge Handbook of Archaeological Human Remains and Legislation*. Routledge, New York, pp. 185–201.
- PAP, I., SUSÁ, É. & JÓZSA, L. (1997): Mummies from the 18-19th century Dominican Church of Vác, Hungary. – *Acta Biologica Szegediensis* **42**: 107–112.
- PAP, I., FÓTHI, E., JÓZSA, L., BERNERT, ZS., HAJDU, T., MOLNÁR, E., BERECZKI, ZS., LOVÁSZ, G. & PÁLFI, GY. (2009a): Történeti embertani protokoll. – A régészeti feltárások embertani anyagainak kezelésére, alapszintű feldolgozására és elsődleges tudományos vizsgálatára. – *Antropológiai Közlemények* **50**: 105–123.
- PAP, I., KUSTÁR, Á., GUBA, ZS. & SZIKOSSY, I. (2009b): Face to face with the long passed relatives – Research on the Vác Mummies. – In: WIECZOREK, A., ROSENDAHL, W. & WIEGAND, H. (szerk.): *Mumien und Museen. Kolloquium zur Ausstellung MUMIEN. Der Traum vom ewigen Leben. REMmagazin Sonderveröffentlichung 2, Proceedings of the Symposium Mumien und Museen*. Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, pp. 105–112.
- PAP, I., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á. & BAJZÁTH, J. (2009c): Behind the Curtain: Secrets, Fates, MUMMIES – Temporary Exhibition of the Hungarian Natural History Museum, Budapest. – In: WIECZOREK, A., ROSENDAHL, W. & WIEGAND, H. (szerk.): *Mumien und Museen. Kolloquium zur Ausstellung MUMIEN. Der Traum vom ewigen Leben. REMmagazin Sonderveröffentlichung 2, Proceedings of the Symposium Mumien und Museen*. Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, pp. 57–60.
- PAP, I., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á. & PÁLFI, GY. (2014): A multidiszciplináris múmiakutatás Magyarországon – különös tekintettel a 18. századi váci múmiákra. – In: GURKA, D. (szerk.): *Egymásba tükröződő emberképek. Az emberi test a 18-19. századi filozófiában, medicinában és antropológiában*. Gondolat Kiadó, Budapest, pp. 237–248.
- PAP, I. & SZIKOSSY, I. (2015): A Magyar Természettudományi Múzeum múmiái hazai és külföldi kiállításokon. The mummies of the Hungarian Natural History Museum in different exhibitions in Hungary and other countries. – *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* **107**: 375–398.
- PLENCK, J.J. & RÁCZ, S. (1782): *A ' borbélyágnak eleji, mellyeket németül, 's deákul ki-adott Plenck József a' borbélyágnak tudósa, és Budán a' borbélyoknak, 's bábáknak közönséges királyi tanítója. Magyarra fordította, és két képekkel, 's némelly hasznos tikkelyekkel szaporította Rácz Sámuel.* – Weingand és Köpf, Buda és Pest, 202 pp.
- RÁCZ, S. (1794): *A borbélyi tanításoknak első darabja. Az anatómiáról, physiologiáról, materia medicáról, chirurgiáról és bábáságról.* – Trattner Mátyás, Pest, 440 pp.
- RÁDULY, E. (1996a): Vác „Fehérek temploma” kriptafeltárás. 1994–95. 18. századi polgárviséletek. – *Magyar Múzeumok* **2**(1): 9–12.
- RÁDULY, E. (1996b): Vác „Fehérek temploma” kriptafeltárás. 1994–95. A koporsók díszítése. – *Magyar Múzeumok* **2**(1): 12–14.
- RÁDULY, E. (1997): A váci Fehérek templom kriptafeltárása. – *Műtárgyvédelem* **26**: 21–27.

- SACHS, M. (2000): *Geschichte der operativen Chirurgie. Band 1. Historische Entwicklung chirurgischer Operationen.* – Kaden Verlag, Heidelberg, 237 pp.
- RIVERS, D. B. & DAHLEM, G. (2014): *The Science of Forensic Entomology.* – John Wiley & Sons, Chichester, United Kingdom, 381 pp.
- ROACH, M. (2003): *Hullamerev – A holttestek lenyűgöző élete.* – Athenaeum 2000 Kiadó, Budapest, 272 pp.
- ROSENDAHL, W. (2010): Natural mummification – Rarer, but varies. – In: WIECZOREK, A. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mummies of the world.* American Exhibitions Inc., Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, Prestel Verl., Munich/Berlin/London/New York, pp. 31–41.
- SÁPI, V. & IKVAI, N. (1983): *Vác története I. Studia Comitatus 13.* – Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre, 264 pp.
- SIMON, K. (2010): Mesterségből hivatás. Sebész-mesterek és orvosdoktorok Magyarországon az egységes orvosi képzés bevezetéséig. – *Korall. Társadalomtörténeti folyóirat* **11**(42): 77–102.
- SIMON, K. (2013): *Sebészet és sebészek Magyarországon 1686-1848. A Semmelweis Egyetem Levéltárának Kiadványai 5.* – Semmelweis Kiadó, Budapest, 323 pp.
- STEINBOCK, R.T. (1976): *Paleopathological diagnosis and interpretation: Bone diseases in ancient human populations.* – Charles C. Thomas, Springfield, Illinois, XVI + 423 pp.
- SUSA, É. & JÓZSA, L. (1995): A múmiakészítés technikája és eredményei a kezdetektől napjainkig. – *Anthropológiai Közlemények* **37**: 45–60.
- SUSA, É., PAP, I. & JÓZSA, L. (1996): Vác „Fehérek temploma” kriptafeltárás. 1994–95. A váci múmiák antropológiai vizsgálata. – *Magyar Múzeumok* **2**(1): 14–16.
- SZENDE, B. (1999): *Pathologia.* – Medicina, Budapest, 640 pp.
- SZIKOSSY, I., BERNERT, ZS. & PAP, I. (1997): Anthropological investigation of the 18-19th century ossuary of the Dominican Church. Vác, Hungary. – *Acta Biologica Szegediensis* **42**: 145–150.
- SZIKOSSY, I., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2010b): Mummies found in the Dominican Church of Vác, Hungary. – In: WIECZOREK, A. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mummies of the World.* American Exhibitions Inc., Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, Prestel Verl., Munich/Berlin/London/New York, pp. 355–356.
- SZIKOSSY, I. (2006): Rejtélyek, sorsok, múmiák. – *Folia Anthropologica* **5**: 125–126.
- SZIKOSSY, I., PAP, I., VARJASSY, P., HORÁNYI, I., KRISTÓF, L.A. & RIEDL, E. (2007b): Sectio caesarea post mortem matris – egy XVIII. századi eset Vácott. – *Anthropológiai Közlemények* **48**: 161–168.
- SZIKOSSY, I., CSUKOVITS, A. & PAP, I. (2018a): *A világ múmiái. A JVS Group kiállításának forgatókönyve.* – Kézirat.
- TAPP, E. & WILDSMITH, K. (1986): Endoscopy of Egyptian mummies. – In: DAVID, A.R. (szerk.): *Science in Egyptology.* Manchester University Press, Manchester, pp. 351–356.
- TAPP, E., STANWORTH, P. & WILDSMITH, K. (1984): The endoscope in mummy research. – In: DAVID, A.R. & TAPP, E. (szerk.): *Evidence embalmed.* Manchester University Press, Manchester, pp. 65–77.
- TRAGOR, I. (1927): *Vác története.* – Váci Múzeum-egyesület, Vác, 154 pp.
- TRAGOR, I. (1936): *Az emberi élet Vácán és vidékén az őskortól napjainkig.* – Váci Múzeum-egyesület, Vác, 200 pp.

- UBELAKER, D.H. (1989): *Human skeletal remains: excavation, analysis, interpretation. 2nd edition.* – Taraxacum, Washington, XI + 172 pp.
- VARJASSY, P., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2007): Az egyik legkorábban elvégzett császármetszés hazánkban – sectio cesarea Vácott, 1794-ben. – *Orvosi Hetilap* **148**(44): 2011–2015.
- VERANO, J. (2001). Mummies of the North Coast of Peru. – In: CÁRDENAS, F. & RODRÍGUEZ-MARTÍN, C. (szerk.): *Studies on Ancient Mummies and Burial Archaeology.* Fundación Erigaie, Instituto Canario de Biantropología, Departamento de Antropología de la Universidad de los Andes, Bogotá, pp. 57–65.
- ZIMERMANN, M.R. & KELLEY, M.A. (1982): *Atlas of human paleopathology.* – Praeger Publishers, New York, XI + 220 pp.
- ZOMBORKA, M. (1996a): Vác „Fehérek temploma” kriptafeltárás. 1994–95. Az előzmények és a kriptafeltárás. – *Magyar Múzeumok* **2**(1): 3–7.
- ZOMBORKA, M. (1996b): Vác „Fehérek temploma” kriptafeltárás. 1994–95. Temetkezési szokások. – *Magyar Múzeumok* **2**(1): 7–9.

PUBLIKÁCIÓS LISTA

SZIKOSSY ILDIKÓ

MTMT azonosító: 1003306

1. A doktori eljárás alapját képező közlemények

SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KARLINGER, K., BALÁZS, K. KOVÁCS, K.B., KOROM, Cs., SCHULTZ, M., TYEDE, H.S–S., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2015): Two positive tuberculosis cases in the late Nigrovits family, 18th century, Vác, Hungary. – In: PÁLFI, GY., DUTOUR, O., PERRIN, P., SOLA, C. & ZINK, A. (szerk.): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. – *Tuberculosis* **95**(S1): S69–S72. **Impaktfaktor: 2.620**

KAY, G.L., SERGEANT, M.J., ZHOU, Z., CHAN, J.Z.–M., MILLARD, A., QUICK, J., SZIKOSSY, I., PAP, I., SPIGELMAN, M., LOMAN, N.J., ACHTMAN, M., DONOGHUE, H.D. & PALLEN, M. J. (2015): Eighteenth-century genomes show that mixed infections were common at time of peak tuberculosis in Europe. – *Nature Communications* **6**(6717): 1–9. **Impaktfaktor: 11.329**

2. A disszertációban felhasznált további közlemények

2019

PAP, I., SZIKOSSY, I., VÁRADI, O., SZEKERES, A., BERECZKI, Zs., KARLINGER, K., PÖLÖSKEI, G., CSUKOVITS, E., SZVÁK, E., SPIGELMAN, M. és *mtsai*. (2019): Pathological alterations caused by gout of an 18th century TB infected woman from the Vác Mummy Collection, Hungary. – In: *3rd Conference of the Török Aurél Anthropological Association. Ancient Humans, Ancient Disease in Central and Eastern Europe. Program and Abstracts*. Török Aurél Embertani Egyesület, Marosvásárhely, pp. 18–19.

2018

PAP, I., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á., VÁRADI, O.A., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., MAIXNER, F., ZINK, A. és *mtsai*. (2018): Paleopathological study of an 18th century midwife's mummy (Vác, Hungary) – A probable syphilis-TB coinfection. – In: *Athanaos. Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, p. 152.

PAP, I., SZIKOSSY, I., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ T.M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ Zs. & MOLNÁR, M. (2018): Multidisciplinary study of the human mummies from Gamhud Cemetery, Egypt: Premilitary result. – In: *Athanaos. Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, p. 13.35.

- PAP, I., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., JÁNOS, I., BÉNI, Á., HORÁNYI, I., SCHEFFER, K., DONOGHUE, H.D., CSUKOVITS, A., SZVÁK, E. & SZIKOSSY, I. (2018): Traces of a typical professional disease in the remains of an 18th century apothecaries. – In: *Athanaos. Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, p. 13.36.
- PÁLFI, GY., SZIKOSSY, I., VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., MAIXNER, F., ZINK, A., JACQUEROUD, C. és mtsai. (2018): Probable co-infection syphilis-tuberculose dans des restes humains partiellement momifiés. Étude paléopathologique de restes d'une sage-femme du 18ème siècle. – In: *Groupe des Paleopathologistes de Langue Française. Colloque 2018. Programme et Résumés*. Rouen, p. 18.
- PÁLFI, G., SZIKOSSY, I., VÁRADI, A., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., MAIXNER, F., ZINK, A., DUTOUR, O., MOLNÁR, E. & PAP, I. (2018): Probable syphilis-tuberculosis coinfection in partially mummified human remains - paleopathological study of an 18th century midwife's mummy. – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts*. Institute for Anthropological Research, Zagreb, p. 49.
- SZIKOSSY, I., CSUKOVITS, A. & PAP, I. (2018): *A világ múmiái. A JVS Group kiállításának forgatókönyve*. – Kézirat.
- SZIKOSSY, I., PAP, I., BERECZKI, ZS., VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMA, M. DONOGHUE, H.D., DUTOUR, O., MAIXNER, F., ZINK, A., PÁLFI, GY. (2018): Traces of gout in the mummy of an 18th century TB infected woman, Vác, Hungary. – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts*. Institute for Anthropological Research, Zagreb, p. 49.
- SZVÁK E., SZIKOSSY, I., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., KISS, M.ZS., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, T.M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., HUBAY, K. és mtsai. (2018): A gamhudi múmiák multidiszciplináris kutatásának kezdetei. – In: BÓDOG, F., CSISZÁR, B. és mtsai. (szerk.): *VII. Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia 2018. Absztrakt kötet: Digitális, bővített kiadás. (7th interdisciplinary doctoral conference 2018 Book of abstracts. Digital, Extended Edition.)* Pécsi Tudományegyetem, Doktorandusz Önkormányzat, Pécs, p. 77.
- SZVÁK, E., SZIKOSSY, I., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., KISS, M.ZS., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, T.M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I. és mtsai. (2018): Az egyiptomi későkori múmiák vizsgálhatóságának lehetőségei. – In: CSONTOS, P., HAJDU, T., HANGA, Z., KISBENEDEK T., KORSÓS, Z., KOVÁCS-HOSTYÁNSZKI, A., MECSNÓBER, M., MOLNÁR, E., SZURDOKI, E., TÓTH B. & VITÁLYOS G. A. (szerk.): *A Magyar Biológiai Társaság XXXI. Vándorgyűlése. Összefoglalók*. Fővárosi Állat- és Növénykert, Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 24–25.

2017

- BALÁZS, J., PÁLFI, GY., SZIKOSSY, I., BRAUN, Á., KÉRI, A. & GALBÁCS, G. (2017): LA-ICP-MS examination of mummy hair strands from the archeological artifacts found in the Dominican Church in Vác, Hungary. – In: COROZZI, A. (szerk.): *Colloquium Spectroscopicum Internationale XL, Euro-Mediterranean Symposium on LIBS IX. Book of abstracts. Congress Center Pisa, Italy. Asti Incentives & Congressi (AIC), Pisa, Poster Session I – PP22.*
- PAP, I., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., JÁNOS, I., BÉNI, Á., HORÁNYI, I., SCHEFFER, K., DONOGHUE, H.D., CSUKOVITS, A., SZVÁK, E. & SZIKOSSY, I. (2017): Traces of a typical professional disease in the remains of an 18th century apothecarius. – In: GÁL, SZ.S. (szerk.): *2nd Conference of the Török Aurél Anthropological Association. Past and Present of Biological Anthropology: The Heritage of Török Aurél's Oeuvre. Program and Abstracts.* Török Aurél Embertani Egyesület, Marosvásárhely, p. 7.
- SZVÁK, E., PAP, I., PÁLFI, GY., GYÖRY, H. & SZIKOSSY, I. (2017): A mumifikálás vallási célzatai az Ókori Egyiptomban a gamhudi leletanyag tükrében. – In: HAJDU, T., HANGA, Z., KORSÓS, Z., MECSNÓBER, M., PENKSZA, K. & SURÁNYI, D. (szerk.): *Magyar Biológiai Társaság XXX. Vándorgyűlése. Program és összefoglalók.* Magyar Biológiai Társaság, Budapest, p. 39.
- SZVÁK, E., PAP, I., PÁLFI, GY., GYÖRY, H., JÁNOS, I. & SZIKOSSY, I. (2017): The mummification as a body preservation process – based on the Ptolemaic period mummies from Gamhud, Egypt. – *PhD Scientific Days 2017.*

2016

- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2016): *A váci múmiákról. Antropo-medicinális tanulmányok 52 váci múmia vizsgálatáról egy bőrgyógyász fényképes jegyzeteivel.* – Semmelweis Kiadó és Multimédia Stúdió Kft., Budapest, 212 pp.
- FELDMAN, M., HERSHKOVITZ, I., SKLAN, E.H., KAHILA BAR-GAL, G., PAP, I., SZIKOSSY, I. & ROSIN-ARBESFELD, R. (2016): Detection of a Tumor Suppressor Gene Variant Predisposing to Colorectal Cancer in an 18th Century Hungarian Mummy. – *PLoS One* **11**(2): e0147217. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0147217> **Impaktfaktor: 3,540**
- SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KRISTÓF, L.A., KARLINGER, K., KOVÁCS, B.K., KOROM, CS., SCHULTZ, M., SCHMIDT-SCHULTZE, T.H., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2016): Tuberculosis or developmental abnormality? Severe vertebral deformities in the 18th century mummies of Vác, Hungary. – In: *IUAES Inter Congress. World anthropologies and privatization of knowledge: engaging anthropology in public. 4–9 May 2016, Dubrovnik, Croatia. Abstract Book.* International Union of Anthropological and Ethnological Sciences, p. 335.

2015

- COQUEUGNIOT, H., DUTAILLY, B., DESBARATS, P., BOULESTIN, B., PAP, I., SZIKOSSY, I., BAKER, O., MONTAUDON, M., PANUEL, M., KARLINGER, K., KOVÁCS, B., KRISTÓF, L.A., PÁLFI, GY. & DUTOIR, O. (2015): Three-dimensional imaging of past skeletal TB: From lesion to process. – In: PÁLFI, GY., DUTOIR, O., PERRIN, P., SOLA, C. & ZINK, A. (szerk.):

Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. – *Tuberculosis* **95**(S1): 73–S79.
Impaktfaktor: 2.620

DONOGHUE, H.D., SPIGELMAN, M., O'GRADY, J., SZIKOSSY, I., PAP, I., LEE, O.Y-C., WU, H.H.T., BESRA, G.S. & MINNIKIN, D.E. (2015): Ancient DNA analysis. An established technique in charting the evolution of tuberculosis and leprosy. – In: PÁLFI, GY., DUTOUR, O., PERRIN, P., SOLA, C. & ZINK, A. (szerk.): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. *Tuberculosis* **95**(S1): S140–S144. **Impaktfaktor: 2.620**

PAP, I. & SZIKOSSY, I. (2015): A Magyar Természettudományi Múzeum múmiái hazai és külföldi kiállításokon. The mummies of the Hungarian Natural History Museum in different exhibitions in Hungary and other countries. – *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* **107**: 375–398.

SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., ABDEEN, Z., EREQAT, S., SARIE, I., GREENBLATT, C.L., PAP, I., SZIKOSSY, I., HERSHKOVITZ, I., GILA KAHILA BAR-GAL, G.K. & CARNEY, MATHESON, C. (2015): Evolutionary changes in the genome of Mycobacterium tuberculosis and the human genome from 9000 years BP until modern times. – In: PÁLFI, GY., DUTOUR, O., PERRIN, P., SOLA, C. & ZINK, A. (szerk.): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. – *Tuberculosis* **95**(S1): S145–S149. **Impaktfaktor: 2.620**

SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KARLINGER, K., BALÁZS, K. KOVÁCS, K.B., KOROM, Cs., SCHULTZ, M., TYEDE, H.S–S., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2015): Two positive tuberculosis cases in the late Nigrovits family, 18th century, Vác, Hungary. – In: PÁLFI, GY., DUTOUR, O., PERRIN, P., SOLA, C. & ZINK, A. (szerk.): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. *Tuberculosis* **95**(S1): S69–S72.
Impaktfaktor: 2.620

2014

PAP, I., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á. & PÁLFI, GY. (2014): A multidiszciplináris múmiakutatás Magyarországon – különös tekintettel a 18. századi váci múmiákra. – In: GURKA, D. (szerk.): *Egymásba tükröződő emberképek. Az emberi test a 18-19. századi filozófiában, medicinában és antropológiában*. Gondolat Kiadó, Budapest, pp. 237–248.

SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2014): Stille getuigen. Crypte-mummies uit Vác. (Silent witnesses. Crypt-mummies from Vác.) – In: VAN VILSTEREN, V.T. (szerk.): *Mummies overleven na de dood. (Mummies. Life beyond death.)* Drents Museum, Assen, WBOOKS, Zwolle, pp. 152–171.

SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KARLINGER, K., KOVÁCS, B., KOROM, Cs., SCHULTZ, M., SCHMIDT-SCHULTZ, T. H., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2014): A father and a son from the 18th century Vác, Hungary – Multidisciplinary study on the late Nigrovits family. – In: *Biomedical Sciences & Methods in Archaeology. 3rd International Congress. Bordeaux, France, 6–9 November 2014. Program–Abstracts*. Bordeaux, p. 55.

2012

COQUEUGNIOT, H., DUTOUR, O., DESBARARTS, O., DUTAILLY, B., KARLINGER, K., KOVÁCS, B., PALKÓ, A., RIEDL, E., SZIKOSSY, I., PAP, I. & PÁLFI, GY. (2012): From virtuality to reality: 3d Reconstructions of tuberculosis processes using Vircopal® Chain. – In: PÁLFI, GY., BEREZKI, Zs., MOLNÁR, E. & DUTOUR, O. (szerk.): *ICEPT-2. The Past and Present of Tuberculosis: A multidisciplinary overview on the origin and evolution of TB. Program and Abstracts of the 2012 TB Evolution Meeting*. Szeged JATEPress, Szeged, pp. 68–68.

- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2012): A XVIII. századi haj- és szőrszálak vizsgálata. – *Bőrgyógyász Infó* 7(6): 135–137.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2012): 2-300 éves lyukasztott fülcimpák. – *Bőrgyógyász Infó* 8(1): 8–11.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2012): A XVIII. századi múmiák körmeinek vizsgálata. – *Bőrgyógyász Infó* 8(2): 35–37.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2012): Pestis gyanúját keltő jelek a XVIII. századi múmiákon. – *Bőrgyógyász Infó* 8(3): 70–73.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2012): Rosacea a XVIII. században. – *Bőrgyógyász Infó* 8(4): 94–95.
- SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á., KRISTÓF, L.A., HORÁNYI, I., PÁLFI, GY., KARLINGER, K., KOVÁCS, B., RIEDL, E., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.G., DUTOUR, O., COQUEUGNIOT, H. & PAP, I.** (2012): The nun without a heart. A TB case from the 18th century, Vác, Hungary. – In: PÁLFI, GY., BERECZKI, ZS., MOLNÁR, E. & DUTOUR, O. (szerk.): *Program and Abstracts of the 2012 TB Evolution Meeting, University of Szeged, Hungary, 22nd-25th March 2012. Conference Series on the Occasion of the 75th Anniversary of Albert Szent-Györgyi's Nobel Prize Award. ICEPT-2. The Past and Present of Tuberculosis: a multidisciplinary overview on the origin and evolution of TB.* JATEPress, Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged, p. 94.
- SZIKOSSY, I., PAP, I., KUSTÁR, Á., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KARLINGER, K., KOVÁCS, B., KOROM, CS., SPIGELMAN, M. & DONOGHUE, H. D.** (2012): Two positive TB cases in the late Nigrovits family, 18th century, Vác, Hungary. – In: PÁLFI, GY., BERECZKI, ZS., MOLNÁR, E. & DUTOUR, O. (szerk.): *Program and Abstracts of the 2012 TB Evolution Meeting, University of Szeged, Hungary, 22nd-25th March 2012. Conference Series on the Occasion of the 75th Anniversary of Albert Szent-Györgyi's Nobel Prize Award. ICEPT-2. The Past and Present of Tuberculosis: a multidisciplinary overview on the origin and evolution of TB.* JATEPress, Szegedi Egyetemi Kiadó, Szeged, p. 93.

2011

- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2011): Naevus haemangiomaticus (*Haemangioma cavernosum*) 267 éves múmián. – *Bőrgyógyász Infó* 7(2): 40–41.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2011): Spontán mumifikálódott embertársaink nemi szerveinek vizsgálata. – *Bőrgyógyász Infó* 7(3): 100–101.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2011): Léccrajzolatok spontán mumifikálódott váci embertársaink kezén és lábán. – *Bőrgyógyász Infó* 7(4): 112–114.
- CSEPLÁK, GY., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2011): Az ajakpír antro-dermatológiai vizsgálata. – *Bőrgyógyász Infó* 7(5): 140–143.
- DONOGHUE, H.D., PAP, I., SZIKOSSY, I. & SPIGELMAN, M. (2011): Detection and characterization of Mycobacterium tuberculosis DNA in 18th century Hungarians with pulmonary and extrapulmonary tuberculosis. – *Yearbook of Mummy Studies* 1: 51–56.

KUSTÁR, Á., PAP, I., VÉGVÁRI, ZS., KRISTÓF, L.A., PÁLFI, GY., KARLINGER, K., KOVÁCS, B. & SZIKOSSY, I. (2011): Tauber Antónia, 18. századi váci apáca múmiájának patológiai vizsgálata és arcreekonstrukciója 3D rekonstrukciós módszerek alkalmazásával. – *Antropológiai Közlemények* **52**: 5–15.

KUSTÁR, Á., PAP, I., VÉGVÁRI, ZS., KRISTÓF, L.A., PÁLFI, GY., KARLINGER, K., KOVÁCS, B. & SZIKOSSY, I. (2011): Use of 3D Virtual Reconstruction for Pathological Investigation and Facial Reconstruction of an 18th Century Mummified Nun from Hungary. – *Yearbook of Mummy Studies* **1**: 83–93.

2010

SZIKOSSY, I., GYÓRY, H., TOLNAI, B. & PAP, I. (2010): Stomatological investigation of Egyptian mummies from Ptolemaic period in Hungary. – In: COCKITT, J. & DAVID, R. (szerk.): *Pharmacy and Medicine in Ancient Egypt. Proceedings of the conferences held in Cairo (2007) and Manchester (2008).* *BAR International Series* **S2141**: 139–141.

SZIKOSSY, I., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2010): Mummies found in the Dominican Church of Vác, Hungary. – In: WIECZOREK, A. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mummies of the World.* American Exhibitions Inc., Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, Prestel Verl., Munich/Berlin/London/New York, pp. 355–356.

SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á., GUBA, ZS., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2010): Mummies from Hungary. Naturally Mummified Corpses from the Dominican Church in Vác, Hungary. – In: WIECZOREK, A. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mummies of the World.* American Exhibitions Inc., Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, Prestel Verl., Munich/Berlin/London/New York, pp. 160–171.

2009

KERTÉSZ, ZS., PAP, I., JÁNOS, I., BÉNI, Á., HORÁNYI, I., SCHEFFER, K., DONOGHUE, H.D., CSUKOVITS, A., SZVÁK, E., SZIKOSSY, I. & SZIKSZAI, Z. (2009): What killed the apothecarius of Vác in 1763? Micro-PIXE study of mummified bones. – In: CHAVES, P.C. & REIS, M.A. (szerk.): *PIXE 2019. XVI. International Conference on Particle Induced X-Ray Emission. Unravelling secrets from atoms to planets. Programme and Abstracts.* Ad Fisicoteca, Caldas da Rainha, p. 51.

PAP, I., KUSTÁR, Á., GUBA, ZS. & SZIKOSSY, I. (2009): Face to face with the long passed relatives – Research on the Vác Mummies. – In: WIECZOREK, A., ROSENDAHL, W. & WIEGAND, H. (szerk.): *Mumien und Museen. Kolloquium zur Ausstellung MUMIEN. Der Traum vom ewigen Leben. REMmagazin Sonderveröffentlichung 2, Proceedings of the Symposium Mumien und Museen.* Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, pp. 105–112.

PAP, I., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á. & BAJZÁTH, J. (2009): Behind the Curtain: Secrets, Fates, MUMMIES – Temporary Exhibition of the Hungarian Natural History Museum, Budapest. – In: WIECZOREK, A., ROSENDAHL, W. & WIEGAND, H. (szerk.): *Mumien und Museen. Kolloquium zur Ausstellung MUMIEN. Der Traum vom ewigen Leben. REMmagazin Sonderveröffentlichung 2, Proceedings of the Symposium Mumien und Museen.* Reiss-Engelhorn-Museum, Mannheim, pp. 57–60.

2008

- KRISTÓF, L.A., POHÁRNOK, L., **SZIKOSSY, I.**, PAP, I., ISTÓK, R., HARGITTAI, P., RIEDL, E., GLASZ, T., TÓTH, G., PÁLFI, GY. & KERÉNYI, T. (2008): Paleoradiological and other non-invasive examinations of the late archbishop of Kalocsa, Pál Széchényi's mummy. – *Abstracts of the Biomedical Sciences in Archeology Conference, Heraklion (Crete), 24-26 September*. Department of the History of Medicine (University of Crete), Archaeological Research Unit (University of Cyprus), Heraklion, p. 96.
- KRISTÓF, L.A., RIEDL, E., LAKI A., BARTA, H.M., POLÁNYI, A., TÓTH, E., FORRAI, G., PÁLFI, GY., **SZIKOSSY, I.**, KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2008): Radiology in the historical anthropology. – In: ATOCHE PENA, P., RODRIGUEZ MARTÍN, C. & M. ÁNGELES, RAMIREZ RODRIGUEZ (szerk.): *Mummies and Science. World Mummies Research. Proceedings of the VI. World Congress on Mummy Studies, Teguiše, Lanzarote, February 20th to 24th, 2007*. Academia Canaria de la Historia Ayuntamiento de Teguiše, Santa Cruz de Tenerife, pp. 453–463.
- KRISTÓF, L.A., RIEDL, E., PAP, I., BARTA, H.M., LAKI, A., POLÁNYI, A., **SZIKOSSY, I.**, KERÉNYI, T., FORRAI, G., KUSTÁR, Á., TÓTH, E., RÁBAI, E. & PÁLFI, GY. (2008): Paleopathology and paleoradiology. – In: ATOCHE PENA, P., RODRIGUEZ MARTÍN, C. & M. ÁNGELES, RAMIREZ RODRIGUEZ (szerk.): *Mummies and Science. World Mummies Research. Proceedings of the VI. World Congress on Mummy Studies, Teguiše, Lanzarote, February 20th to 24th, 2007*. Academia Canaria de la Historia Ayuntamiento de Teguiše, Santa Cruz de Tenerife, pp. 655–659.
- KRISTÓF, L.A., **SZIKOSSY, I.**, FORRAI, G., BARTA, H.M., RIEDL, E., POLÁNYI, A., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2008): Baroness Antonia Tauber. The reconstructed life-story of a nun in the Habsburg Empire in the 18th century. – In: ATOCHE PENA, P., RODRIGUEZ MARTÍN, C. & M. ÁNGELES, RAMIREZ RODRIGUEZ (szerk.): *Mummies and Science. World Mummies Research. Proceedings of the VI. World Congress on Mummy Studies, Teguiše, Lanzarote, February 20th to 24th, 2007*. Academia Canaria de la Historia Ayuntamiento de Teguiše, Santa Cruz de Tenerife, pp. 55–63.

2007

- KRISTÓF, L.A., **SZIKOSSY, I.**, FORRAI, G., BARTHA, H.M., RIEDL, E., POLÁNYI, A., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2007): Egy 18. században élt apáca élettörténetének rekonstrukciója. – In: KORSÓS, Z., GYENIS, GY. & PENKSZA, K. (szerk.): *V. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium*. Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 135–144.
- PAP, I., KUSTÁR, Á., KRISTÓF, L.A. & **SZIKOSSY, I.** (2007): Das Geheimnis der Gruft. – *Antike Welt. Zeitschrift für Archäologie und Kulturgeschichte* **2007**(4): 23–28.
- SZIKOSSY, I.**, KUSTÁR, Á., GUBA, ZS., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2007): Natürlich mumifizierte Leichname aus der Dominikanerkirche von Vác, Ungarn. – In: WIECZOREK, A., TELLENBACH, M. & ROSENDAHL, W. (szerk.): *Mumien Der Traum vom ewigen Leben*. Verlag Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, pp. 154–166.
- SZIKOSSY, I.**, PAP, I., VARJASSY, P., HORÁNYI, I., KRISTÓF, L.A. & RIEDL, E. (2007): Sectio caesarea post mortem matris – egy XVIII. századi eset Vácott. – *Anthropológiai Közlemények* **48**: 161–168.

VARJASSY, P., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2007): Az egyik legkorábban elvégzett császármetszés hazánkban – sectio cesarea Vácott, 1794-ben. – *Orvosi Hetilap* **148**(44): 2011–2015.

2006

SZIKOSSY, I. (2006): Rejtélyek, sorsok, múmiák. – *Folia Anthropologica* **5**: 125–126.

SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2006): Mortui viventes docent – A halál tanítja az élőket. – *Kharón. Thanatológiai Szemle* **12**: 104–111.

SZIKOSSY, I., PAP, I., ZOMBORKA, M., BAJZÁTH, J. & KATUS, M. (2006): *Rejtélyek, Sorsok, Múmiák. A Magyar Természettudományi Múzeum kiállításának forgatókönyve.* – Kézirat.

SZIKOSSY, I., PAP, I. & VÁSÁRHELYI, T. (2006): Múmiák – Kiállítás a Magyar Természettudományi Múzeumban. – *Lege Artis Medicinae* **16**(8–9): 800–802.

SZIKOSSY, I., TÖRÖK, K., JÓZSA, L., TARI, Cs. & PAP, I. (2006): Stomatological investigation on the mummies from the 18–19th centuries, Hungary. – *Proceedings V World Congress on Mummy Studies: Turin, Italy, 2nd - 5th September 2004; Università di Torino, Dipartimento di Biologia Animale e dell'Uomo.* Compagnia di San Paolo, Torino, p. 107.

2005

PAP, I., PÁLFI, Gy., SZIKOSSY, I., KRISTÓF, L.A., BARTA, H.M., DONOGHUE, H.D. & SPIGELMAN, M. (2005): A tuberkulózis előfordulása a 18-19. századi Vácott. Legújabb eredmények – In: KORSÓS, Z. (szerk.): *IV. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium*, Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 173–174.

2002

KRISTÓF, L.A., SZIKOSSY, I., PAP, I. & PÁLFI, Gy. (2002): Egy 18. századi nővér múmiája: egy szokatlan paleopatológiai eset. – In: KORSÓS, Z. (szerk.): *IV. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium*. Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 135–137.

PAP, I., KUSTÁR, Á., BERNERT, Zs., SZIKOSSY, I., DONOGHUE, H.D., SPIGELMAN, M., HERSHKOVITZ, I., KRISTÓF, L.A., BARTHA, H.M. & PÁLFI, Gy. (2002): Paléopathologie rachidienne de deux momies du XVIIIe s. – *Revue du Centre Archéologique du Var* **6**: 40–42.

1998

PAP, I., BERNERT, Zs. & SZIKOSSY, I. (1998): *Romzsa Tódor görög-katolikus mártír püspök exhumálása és azonosítása. Ungvár. Feltárási napló.* – Kézirat.

PAP, I., BERNERT, Zs., SZIKOSSY, I., SUSÁ, É., JÓZSA, L., KOVÁCS, L., CSICSMANN, Gy. & VARGA, K. (1998): *A Máriabesnyői Grassalkovich kriptában nyugvó Grassalkovich család fellelt maradványainak exhumálása és antropológiai vizsgálata. Feltárási napló.* – Kézirat.

PAP, I., SUSÁ, É., KOVÁCS, L. & SZIKOSSY, I. (1998): Preliminary report about the excavation of the Grassalkovich Crypt. – *Anthropológiai Közlemények* **39**: 185–187.

PAP, I., SZIKOSSY, I. & BERNERT, Zs. (1998): Előzetes jelentés az Ungvári Görög-katolikus Székesegyház kriptájában végzett feltárásról. – In: PUSKÁS, L. (szerk.): *Romzsa Tódor püspök élete és halála.* Don Bosco Kiadó Bt., Nyíregyháza, pp. 272–273.

1997

SZIKOSSY, I., BERNERT, ZS. & PAP, I. (1997): Anthropological investigation of the 18-19th century ossuary of the Dominican Church. Vác, Hungary. – *Acta Biologica Szegediensis* **42**: 145–150.

évszám nélkül

DONOGHUE, H.D., SPIGELMAN, M., **SZIKOSSY, I.** & PAP, I. (é.n.): *Publikálatlan egyéni adatok.* – Kézirat.

3. További közlemények

2020

SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., **SZIKOSSY, I.**, GYÖRY, H., SCHEFFER, K., LÁSZLÓ, O., ROSENDAHL, W., ZESCH, S., ZINK, A., PIOMBINO-MASCALI, D., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2020): Traumás sérülések egy ókori egyiptomi mumifikált fejen. – *Orvosi Hetilap*, [nyomdában.]

2017

DONOGHUE, H.D., SPIGELMAN, M., PAP, I., **SZIKOSSY, I.**, Y-C LEE, O., MINNIKIN D.E., BESRA, G.S., MILLARD, A., SERGEANT, M.J. Z.-M. CHAN, J. & PALLEEN, M.J. (2017): Whole Genome Analysis of Mycobacterium tuberculosis in 18th-Century Natural Mummies from Vác, Hungary – *Trends in Biological Anthropology* **2**: 35–42. <https://doi.org/10.2307/j.ctvh1dmwc.9>

PAP, I., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., KARLINGER, K., K. KOVÁCS, B., KOROM, Cs., SCHULTZ, M., SCHMIDT-SCHULTZ, H.T., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., KUSTÁR, Á. & **SZIKOSSY, I.** (2017): A tuberkulózis előfordulása egy 18. századi váci családban (Tuberculosis cases in a Hungarian family, 18th century, Vác, Hungary). – *Anthropológiai Közlemények* **58**:111–116. <https://doi.org/10.20330/AnthropKozl.2017.58.37>

PAP, I. & **SZIKOSSY, I.** (2017): Könyvismertetés – Book Review: GYENIS, GY. & HAJDU, T. (2017): Az ember biológiai és kulturális evolúciója. Archaeolingua, Régészet és természettudományok 1, Budapest, 2017. ISBN: 978-963-9911-93-2, 270 oldal. – *Anthropológiai Közlemények* **58**: 121–122.

LICHTHAMMER, A., TÓTH-HABENICHT, Cs., **SZIKOSSY, I.** & PAP, I. (2010): Történeti népek szájpatológiai elemzése és összehasonlítása a táplálkozással. – *Új Diéta: A Magyar Dietetikusok Lapja* **19**(6): 10–12.

2006 és régebbi

KUSTÁR, Á., RENDES, K. T., TÓTH, G., GUBA, ZS. & **SZIKOSSY, I.** (2006): Karcsa–Kormoska X-XII. századi temető embertani vizsgálatának eredményei. – In: ÚJLAKI PONGRÁCZ, ZS. (szerk.): „*Hadak útján*”. *Népességek és iparok a népvándorlás korában.* A népvándorláskor fiatal kutatóinak XVI. Konferenciáján elhangzott előadások, CD, Park Kft. Nagykovácsi, pp. 237–243.

PATONAY, L., **SZIKOSSY, I.**, SZILAGHY, K., SZOLNAY, Z. & BENIS, SZ. (2005): Az alsó bölcsességfogak helyzete a honfoglaló magyaroknál. – In: KORSÓS, Z. (szerk.): *IV. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium.* Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 175–177.

- TÓTH, M. & SZIKOSSY, I. (2005): Morfológiai változások a dobüregben 1000 év alatt. – In: KORSÓS, Z. (szerk.): *IV. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium*. Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 189–192.
- SCHÄFER, K., GUNZ, P., MITTERÖCKER, P., SZIKOSSY, I., PROSSINGER, H., WEBER, G., RECHEIS, W. & SEIDLER, H. (2005): The frontal cranial profile of Le Moustier 1. – In: ULLRICH, H. (szerk.): *The Neandertal Adolescent Le Moustier 1 – New Aspects, New Results*. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte, Berlin, pp. 149–154.
- PROSSINGER, H., SEIDLER, H., TESCHLER-NICOLA, M., SCHÄFER, K., WEBER, G. W., RECHEIS, W., SZIKOSSY, I., & NEDDEN, D. (2005): Neandertal versus modern frontal sinuses: Preliminary considerations of ontogenetic aspects of their morphologies and volumes. – In: ULLRICH, H. (szerk.): *The Neandertal Adolescent Le Moustier 1 – New Aspects, New Results*. Berliner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte, Berlin, pp. 134–148.
- BERNERT, ZS., KUSTÁR, Á., PAP, I. & SZIKOSSY, I. (2003): Hosszúcsontmérési útmutató. – Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely, pp 37.
- BERNERT, ZS., KUSTÁR, Á., SUSKOVICS, CS., SZIKOSSY, I., TARGUBÁNÉ RENDES, K. & TÓTH, G. (2003): A Vál-plébániakert középkori templom körüli temető embertani vizsgálata. – *Folia Anthropologica* **1**: 5–16.
- SZIKOSSY, I., MAROSÁN, M. & PAP, I. (2003): A fog cementállományának vizsgálata történeti embertani anyagon. – In: PENKSZA, K., KORSÓS, Z. & PAP, I. (szerk.): *III. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium. Előadások összefoglalói*. Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 285–286.
- BERNERT, ZS., KUSTÁR, Á. & SZIKOSSY, I. (2001): A Borsod-Edelény református templom körüli temető embertani vizsgálata. – *A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve* **23**: 295–320.
- CSAPÓ, J., BERNERT, ZS., CSAPÓ, ZS., POHN, G., CSAPÓ-KISS, ZS., KÖLTŐ, L., SZIKOSSY, I. & NÉMETHY, S. (2001): Introduction of amino acid racemisation based age estimation into paleoanthropological research. – *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* **93**: 239–258.
- CSAPÓ, J., BERNERT, ZS., CSAPÓ, ZS., POHN, G., CSAPÓ-KISS, ZS., KÖLTŐ, L. & SZIKOSSY, I. (2000): Az aminosavak racemizációján alapuló életkorbecslés bevezetése a történeti embertani kutatásokba. – *Anthropológiai Közlemények* **41**: 15–27.
- SZIKOSSY, I. (1999): Studies on oral pathology in the cemetery of Vörs-Papkert B, Western Hungary. – *Annales historico-naturales Musei nationalis hungarici* **91**: 219–230.
- HARGITAI, G., SZIKOSSY, I., GYENIS, GY. & EIBEN, O. (1998): Adatok a malajziai gyermekek testi fejlettségéhez. – *Anthropológiai Közlemények* **39**: 59–70.
- SZIKOSSY, I. & BERNERT, ZS. (1996): A Kereki-Homokbánya temető paleosztomatológiai vizsgálata. – In: FARKAS, GY. & PÁLFI, GY. (szerk.): *Honfoglaló magyarság – Árpád kori magyarság*. JATE Embertani Tanszék, Szeged, pp. 189–198.
- KUSTÁR, Á. & SZIKOSSY, I. (1995): A Karos-Eperjesszögi II-III. honfoglalás kori temetők előzetes embertani vizsgálatának eredményei. – *Somogyi Múzeumok Közleményei* **11**: 209–226.

4. Konferenciák, absztraktok

2019

- MAIXNER, F., JÄGER, H.Y., PAP, I., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY. & ZINK, A.R. (2019): TB or not TB, that is the question! Molecular evolutionary analysis of tuberculosis in ancient human remains. – *aTB Workshop, Health and Life in Ancient Egypt Mummies in Focus Conference, Aegyptus et Pannonia 6*, Budapest, 2019. augusztus 27–30. Előadás
- JÄGER, H.Y., PAP, I., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., MAIXNER, F. & ZINK, A.R. (2019): Design and evaluation of a hybridization capture assay targeting Mycobacterium tuberculosis complex DNA in ancient human remains. – *aTB Workshop, Health and Life in Ancient Egypt Mummies in Focus Conference, Aegyptus et Pannonia 6*, Budapest, 2019. augusztus 27–30. Előadás
- PAP, I., SZIKOSSY, I., MAIXNER, F., ZINK, A.R., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D. & PÁLFI, GY. (2019): Fantastic aTB publications from the Vác mummy collection in 2003 and 2013. Can we wait for new fantastic publications for 2023. – *aTB Workshop, Health and Life in Ancient Egypt Mummies in Focus Conference, Aegyptus et Pannonia 6*, Budapest, 2019. augusztus 27–30. Előadás
- PAP, I., SZIKOSSY, I., VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLINGER, K., PÖLÖSKEI, G., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., DUTOUR, O., MAIXNER, F., ZINK, A., MOLNÁR, E. & PÁLFI, GY. (2019): Valószínű tuberkulózis szifilisz ko-infekció egy 18. századi bábaasszony mumifikálódott maradványain. – *MBT Embertani Szakosztály, 397. szakülés*, Budapest, 2019. április 15. Előadás
- SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ TÓTH, M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., GYÖRY, H., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., HAJDU, T., BARANYAI, E., SCHEFFER, K., SZIKOSSY, I., HÖLZL, R., TUCOM-NOVAK, V., ROSENDAHL, W., STEPHANIE, ZESCH, SZIRMAI, L., SZÓKE, A. & PAP, I. (2019): A Magyar Természettudományi Múzeum Egyiptomi múmiagyűjteménye – A multidiszciplináris vizsgálatok előzetes eredményei. – *MBT Embertani Szakosztály, 397. szakülés*, Budapest, 2019. április 15. Előadás
- SZIKOSSY, I., MOLNÁR, M., MAJOR, I., MORRISON, D., SKLÁNITZ, S., WESTRICH, D., SZVÁK, E. & PAP, I. (2019): Lakótársak – Dél-Amerikai múmiabatyó multidiszciplináris vizsgálata. – *MBT Embertani Szakosztály, 397. szakülés*, Budapest, 2019. április 15. Előadás
- SZIKOSSY, I., PÖLÖSKEI, G., HORÁNYI, I., SCHEFFER, K., DONOGHUE, H.D., PAP, I. & KARLINGER, K. (2019): Egy XVIII. századi halálok utáni nyomozás a modern radiológia eszközeivel. – *MBT Embertani Szakosztály, 398. szakülés*, Szeged, 2019. október 9. Előadás
- SZVÁK, E., PAP, I., PÁLFI, GY., ... & SZIKOSSY, I. (2019): An ancient Egyptian falcon mummy identified as a result of multidisciplinary methods. – *Joint Conference on the Bioarchaeology of Ancient Egypt & The International Symposium on Animals in Ancient Egypt, BAE-ISAAE 2019, Abstract book*. Absztrakt
- SZVÁK, E., PAP, I., PÁLFI, GY., ... & SZIKOSSY, I. (2019): Multidisciplinary investigation of ancient Egyptian human mummies from the Hungarian Natural History Museum

Collection, Budapest – methods. – *Joint Conference on the Bioarchaeology of Ancient Egypt & The International Symposium on Animals in Ancient Egypt, BAE–ISAAE 2019, Abstract book.* Absztrakt

SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, TÓTH, M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., HUBAY, K., MAJOR, I., GYÖRY, H., BIACSI, K., PÁLFI, GY., MOLÁR, E., HAJDU, T., SZENICZEY, T., KARLINGER, K., BARANYAI, E., SCHEFFER, K., KOVÁCS, J., **SZIKOSSY, I.**, SZÓKE, A., ZSÍROS, A., ERDŐDI, M. & PAP, I., (2019): A Nephthys projekt: előzetes eredmények. – In: NÉMETH, K. (szerk.): *Tavaszi Szél Konferencia, Nemzetközi multidiszciplináris konferencia. Absztrakt kötet.* Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, p. 194. Absztrakt

SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, TÓTH, M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., HUBAY, K., MAJOR, I., GYÖRY, H., BIACSI, K., PÁLFI, GY., MOLÁR, E., HAJDU, T., SZENICZEY, T., KARLINGER, K., BARANYAI, E., SCHEFFER, K., KOVÁCS, J., **SZIKOSSY, I.**, SZÓKE, A., ZSÍROS, A., ERDŐDI, M. & PAP, I., (2019): Egy egyiptomi halmúmia multidiszciplináris vizsgálata: előzetes eredmények. – In: NÉMETH, K. (szerk.): *Tavaszi Szél Konferencia, Nemzetközi multidiszciplináris konferencia. Absztrakt kötet.* Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, p. 196. Absztrakt

2018

BALÁZS, J., BRAUN, M., **SZIKOSSY, I.**, PAP, I., PÁLFI, G. & GALBÁCS, G. (2018): Investigation by LA-ICP-MS of trace element levels in ancient human hair. – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies.* Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Poszter

PÁLFI, G., MOLNÁR, E., PAP, I., **SZIKOSSY, I.**, KUSTÁR, A., KRISTÓF, L. A., VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H., DUTOUR, O., COQUEUGNIOT, H., CÉLINE, J., LENA, G., MAIXNER, F. & ZINK, A. (2018): Multidisciplinary study of a 18th century Hungarian mummy: probable heart removal and severe tuberculosis. – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies.* Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Előadás

PAP, I., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, Z., JÁNOS, I., BÉNI, A., HORÁNYI, I., SCHEFFER, K., DONOGHUE, H.D., CSUKOVITS, A., SZVÁK, E. & **SZIKOSSY, I.** (2018): Traces of a typical professional disease in the remains of an 18th century apothecaries. – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies.* Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Poszter

PÁLFI, GY., **SZIKOSSY, I.**, VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLINGER, K., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., MAIXNER, F., ZINK, A., DUTOUR, O., MOLNÁR, E. & PAP, I. (2018): Probable syphilis-tuberculosis coinfection in partially mummified human remains – Paleopathological study of an 18th century midwife's mummy. – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts.* Institute for Anthropological Research, Zagreb. Absztrakt

- PAP, I., HERSHKOVITZ, I., SKLNA, E.H., BAR-GAL, G.K., **SZIKOSSY, I.**, ROSIN-ARBESFELD, R. & FELDMAN, M. (2018): A tumour suppressor gene variant predisposing to colorectal cancer found in a mummy from the pre-industrialized era of Hungary. – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts*. Institute for Anthropological Research, Zagreb. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.** & PAP, I. (2018): Palaeographic studies in the different Church Registers of Vác, Hungary (1722-1812). – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Poszter
- SZIKOSSY, I.**, MOLNÁR, M., MAJOR, I., SCHANANDOR, J., MORRISON, D., SKLÁNITZ, A., WESTRICH, D., SZVÁK, E. & PAP, I. (2018): Roommates. Who are in the bundle from South-America? – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Poszter
- SZIKOSSY, I.**, PAP, I., BERECZKI, ZS., VÁRADI, O., SZEKERES, A., KARLIGER, K., PÖLÖSKEI, G., SZVÁK, E., CSUKOVITS, A., SPIGELMAN, M., DONOGHUE, H.D., DUTOUR, O., MAIXNER, F., ZUNK, A. & PÁLFI, GY. (2018): Traces of gout in the mummy of an 18th century TB infected woman, Vác, Hungary. – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts*. Institute for Anthropological Research, Zagreb. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.**, PÁLFI, GY. & PAP, I. (2018): Medical history cases on the naturally mummified Hungarian Mummies from the 18th century. – *Extraordinary World Congress on Mummy Studies*. Canarian Institute of Bioanthropology and Tenerife's Archaeological Museum, Santa Cruz de Tenerife, 2018. május 21–25. Előadás
- SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ TÓTH, M., SZIKSZAY, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I., GYÖRY, H., BIACSI, K., PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., PAP, I., HAJDU, T., SZENICZEY, T., BARANYAI, E., PABESCHITZ, V. & **SZIKOSSY, I.** (2018): Pathological alterations in human mummies of the Gamhud cemetery – In: NOVAK, M., CVITKUŠIĆ, B., JANKOVIĆ, I., JAREC, M. & MISSONI, S. (szerk.): *22nd European Meeting of the Paleopathology Association. Book of Abstracts*. Institute for Anthropological Research, Zagreb. Absztrakt
- SZVÁK, E., **SZIKOSSY, I.**, SKLÁNITZ, A., JÁNOS, I., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., SZENICZEY, T., BARANYAI, E., PABESCHITZ, V., PÁLFI, GY., PAP, I. & GYÖRY, H. (2018): Mummies of ancient Egypt from the New Kingdom to the Roman Period. – *3rd International Conference on Pharmacy and Medicine in Ancient Egypt. Programme and Abstracts*. Barcelona, October 25th–26th. p. 34. Absztrakt
- SZVÁK, E., **SZIKOSSY, I.**, SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., KISS MÉSZÁROS, ZS., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ TÓTH, M., SZIKSZAY, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I., GYÖRY, H., MOLNÁR, E., HAJDU, T., SZENICZEY, T., BARANYAI, E., PABESCHITZ, V., SCHEFFER, K., KOVÁCS, J., HÖLZL, R., TUCOM-NOVAK, V., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2018): Az egyiptomi Későkor múmiák vizsgálhatóságának lehetőségei. – In: CSONTOS, P., HAJDU, T., HANGA,

Z., KISBENEDEK T., KORSÓS, Z., KOVÁCS-HOSTYÁNSZKI, A., MECSNÓBER, M., MOLNÁR, E., SZURDOKI, E., TÓTH B. & VITÁLYOS G.A. (szerk.): *A Magyar Biológiai Társaság XXXI. Vándorgyűlése. Összefoglalók*. Fővárosi Állat- és Növénykert, Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 24–25. Absztrakt

SZVÁK, E., SZIKOSSY, I., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., KISS MÉSZÁROS, ZS., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ TÓTH, M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I., GYÖRY, H., MOLNÁR, E., HAJDU, T., SZENICZEY, T., BARANYAI, E., PABESCHITZ, V., SCHEFFER, K., KOVÁCS, J., HÖLZL, R., TUCOM-NOVAK, V., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2018): Egy sólyom múmia multidiszciplináris vizsgálata – In: CSONTOS, P., HAJDU, T., HANGA, Z., KISBENEDEK T., KORSÓS, Z., KOVÁCS-HOSTYÁNSZKI, A., MECSNÓBER, M., MOLNÁR, E., SZURDOKI, E., TÓTH B. & VITÁLYOS G.A. (szerk.): *A Magyar Biológiai Társaság XXXI. Vándorgyűlése. Összefoglalók*. Fővárosi Állat- és Növénykert, Magyar Biológiai Társaság, Budapest, pp. 35–36. Absztrakt

2017

SCHUSTER, S., SKLÁNITZ, A., SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2017): Health of the 18th century Vác population - Preliminary anthropological analysis of specific pathological changes of spine. – *36th Anthropology and Health Conference 2017: Anthropology in the Service of Global Health*, Dubrovnik, Hrvatska, 2017. június 16–18. Absztrakt

SZVÁK, E., PAP, I., PÁLFI, GY., GYÖRY, H. & SZIKOSSY I. (2017): A mumifikálás mint testtartósító eljárás kialakulása és fejlődése az ókori Egyiptomban, a gamhudi múmiák figyelembe vételével. – In: KERESZTES, G., KOHUS, ZS., SZABÓ, P. K., TOKODY, D. (szerk.): *Tavaszi Szél Konferencia 2017. Nemzetközi Multidiszciplináris Konferencia Absztraktkötet*. Miskolc, 2017.03.31-2017.04.02. Doktoranduszok Országos Szövetsége, Budapest, p. 105. Absztrakt

SZVÁK, E., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., GYÖRY, H., JÁNOS, I. & PAP, I. (2017): Új eszközök és módszerek a modern múmiakutatásban – innovatív vizsgálatok a gamhudi egyiptomi leletanyagban. – In: ÁCS, K., BÓDOG, F., MECHLER, M. I. & MÉSZÁROS, O. (szerk.): *Interdiszciplináris Doktorandusz Konferencia Absztraktkötet, Pécs, 2017. május 19-21*. Pécsi Tudományegyetem Doktorandusz Önkormányzat, Pécs, p. 71. Absztrakt

SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, TÓTH M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I., GYÖRY, H., BIACSI, K., PÁLFI, GY., PAP, I., SZIKOSSY, I. (2017): Child skulls with pathological alterations in the Ptolemaic Period cemetery of Gamhud, Middle Egypt. – In: GÁL, SZ.S. (szerk.): *2nd Conference of the Török Aurél Anthropological Association. Past and Present of Biological Anthropology: The Heritage of Török Aurél's Oeuvre. Program and Abstracts*. Török Aurél Embertani Egyesület, Marosvásárhely, p. 10–12. Absztrakt

SCHUSTER, S., SZIKOSSY, I., PAP, I., SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A. & LÁSZLÓ O. (2017): New approach in methodology for anthropological analysis of human spine pathology. – *2nd Conference of the Török Aurél Anthropological Association. Past and Present of Biological Anthropology: The Heritage of Török Aurél's Oeuvre. Program and Abstracts*. Török Aurél Embertani Egyesület, Marosvásárhely. Előadás

SCHUSTER, S., SKLÁNITZ, A., SZIKOSSY, I., PAP, I. (2017): Health of the 18th century Vác population – Preliminary anthropological analysis of specific pathological changes of spine. *36th Anthropology and Health Conference 2017: Anthropology in the Service of Global Health*, Dubrovnik, Hrvatska, 2017. június 16–18. Előadás

SZVÁK, E., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, TÓTH M., SZIKSZAI, Z.,

KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I., GYÖRY, H., BIACSI, K., PÁLFI, GY., PAP, I., **SZIKOSSY, I.** (2017): Child skulls with pathological alterations in the Ptolemaic Period cemetery of Gamhud, Middle Egypt. – In: GÁL, SZ.S. (szerk.): *2nd Conference of the Török Aurél Anthropological Association. Past and Present of Biological Anthropology: The Heritage of Török Aurél's Oeuvre. Program and Abstracts.* Török Aurél Embertani Egyesület, Marosvásárhely. Absztrakt, Poszter

SZVÁK, E., VÁRADI, O., SKLÁNITZ, A., SZABÓ, L., MÉSZÁROS, KIS ZS., BÉNI, Á., JÁNOS, I., DOBRÓNÉ, TÓTH M., SZIKSZAI, Z., KERTÉSZ, ZS., MOLNÁR, M., MAJOR, I. GYÖRY, H., PÁLFI, GY., PAP, I., **SZIKOSSY, I.** (2017): Az első magyar egyiptomi ásatás múmiáinak története, biológiai rekonstrukciójuk a XXI. századi modern technikák, technológiák segítségével (előzetes eredmények). – *11. Nyíregyházi Doktorandusz (PhD/DLA) Konferencia.* Nyíregyházi Egyetem, Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar, Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, 2017. december 1. Előadás

2016

PAP I., PÁLFI GY., MOLNÁR E., KARLINGER K., KOVÁCS K.B., KOROM CS., SCHULTZ M., SCHMIDT-SCHULTZ T.H., SPIGELMAN M., DONOGHUE H.D., KAY G.L., JACQUELINE Z.-M. CHAN J. Z.-M., PALLÉN M.J., **SZIKOSSY I.** (2016): The incidence of tuberculosis in the 18th century Vác population, Hungary. – *International Conference on Comparative Mummy Studies*, Hildesheim, 2016. április 7–9. Előadás

PÁLFI, GY., MOLNÁR, E., MARCSIK, A., PÓSA, A., SPEKKER, O., PAP, I., **SZIKOSSY, I.**, HAJDU, T., MINNIKIN, D.E., LEE, O.Y.-C., DONOGHUE, H.D., SPIGELMAN, M., DUTOUR, O., COQUEUGNIOT, H., MAIXNER, F., ZINK, A. (2016): Paleopathology of tuberculosis and other mycobacterial infections in Hungary. – *International Union of Anthropological and Ethnological Sciences's IUAES) Inter-Congress – World anthropologies and privatization of knowledge: engaging anthropology in public.* 4th to 9th May 2016, Dubrovnik, Croatia. Előadás

PAP I., PÁLFI GY., MOLNÁR E., KARLINGER K., KOVÁCS B.K., KOROM CS., SCHULTZ M., SCHMIDT-SCHULTZ T.H., SPIGELMAN M., DONOGHUE H.D., KAY G.L., CHAN, PALLÉN M.J., **SZIKOSSY I.** (2016): The impact of tuberculosis to the 18th century population of Vác, Hungary. – *International Union of Anthropological and Ethnological Sciences's IUAES) Inter-Congress – World anthropologies and privatization of knowledge: engaging anthropology in public.* 4th to 9th May, Dubrovnik, Croatia. Poszter

SZIKOSSY I., HORÁNYI I., RIEDL E. & PAP I. (2016): A post mortem Cesarean section case from the 18th century, Vác, Hungary. – *International Conference on Comparative Mummy Studies*, Hildesheim, 2016. április 7–9. Előadás (Meghívott előadó)

SZIKOSSY I., PÁLFI GY., MOLNÁR E., KARLINGER K., KOVÁCS K.B., SCHULTZ M., SCHMIDT-SCHULTZ T.H., SPIGELMAN M., DONOGHUE H.D., PAP, I.: Tuberculosis or Developmental Abnormality? Severe vertebral deformities in the 18th century Mummies of Vác, Hungary. – *International Union of Anthropological and Ethnological Sciences's (IUAES) Inter-Congress – World anthropologies and privatization of knowledge: engaging anthropology in public.* 4th to 9th May 2016, Dubrovnik, Croatia. Poszter

SZVÁK E., PAP I., PÁLFI GY., GYÖRY H., **SZIKOSSY I.** (2016): A mumifikálás technikájának, és módszereinek nyomai a gamhudi leletanyag múmiáin. – *X. Jubileumi Nyíregyházi Doktorandusz Konferencia.* Debreceni Egyetem, Egészségügy Kar. 2016. november 23. Előadás

VAN VILSTEREN V., MÜLLER V., KARLINGER K., **SZIKOSSY I.**, PAP I. (2016): Looking for intestines – The analysis of the 'Weeringe-couple' bog bodies using digital tomography. –

International Conference on Comparative Mummy Studies, Hildesheim, 2016. április 7-9.
Előadás

2010

- PAP, I., SUSÁ, É., JÓZSA, L., BERNERT, ZS., KRISTÓF, L.A., PÁLFI, GY. & SZIKOSSY, I. (2010): Mummies and mummified corps from churches of Hungary. – *Geschichte und Tradition der Mumifizierung in Europa/History and Tradition of Mummification in Europe Conference, Germany*. Abstract book, p. 3. Absztrakt, Előadás
- SZIKOSSY, I., KRISTÓF, L.A. & PAP, I. (2010): Palaeographic studies in the death registers of Vác, Hungary (1722-1812). – *Geschichte und Tradition der Mumifizierung in Europa/History and Tradition of Mummification in Europe Conference, Germany*. Abstract book, p. 4. Absztrakt, Előadás

2007

- GYÖRY, H., SZIKOSSY, I., PAP, I., TÓTH, M. & STUBER, I. (2007): On Egyptian Mummies from Gamhud in Budapest. – *Abstracts, VIth Congreso Mundial de Estudios Sobre Momias*, Tegui, Canary Islands, p. 201. Absztrakt
- KRISTÓF, L.A., RIEDL, E., LAKI A., BARTA, H. M., POLÁNYI, A., TÓTH, E., FORRAI, G., PÁLFI, GY., SZIKOSSY, I., KUSTÁR, Á. & PAP, I. (2007): Radiology in the historical anthropology. – *Abstracts, VIth Congreso Mundial de Estudios Sobre Momias*, Tegui, Canary Islands, p. 181. Absztrakt
- KRISTÓF, L. A., RIEDL, E., PAP, I., BARTA, H. M., LAKI A., POLÁNYI, A., SZIKOSSY, I., KERÉNYI, T., FORRAI, G., KUSTÁR, Á., TÓTH, E., RÁBAI E. & PÁLFI, GY. (2007): Paleopathology and paleoradiology. – *Abstracts, VIth Congreso Mundial de Estudios Sobre Momias*, Tegui, Canary Islands, p. 257. Absztrakt
- KRISTÓF, L. A., SZIKOSSY, I., FORRAI, G., BARTA, H. M., RIEDL, E., POLÁNYI, A., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2007): Baroness Antonia Tauber. The reconstructed life-story of a nun in the Habsburg Empire in the 18th century. – *Abstracts, VIth Congreso Mundial de Estudios Sobre Momias*, Tegui, Canary Islands, p. 77. Absztrakt
- LAKI, A., RIEDL, E., KRISTOF, L. A., SZIKOSSY, I., PAP, I. & FORRAI, G. (2007): Paleoradiology: Methods and possibilities. – *ECR (European Congress of Radiology, March 9-13, Vienna, Ausztria) 2007, Book of Abstracts*. Supplement 1 to Vol. 17/European Radiology Supplements/February, C812 (Springer) Absztrakt

2006 és régebbi

- GUBA, ZS., PATKOVITS, G., SZIKOSSY, I., KRISTÓF, L. A., KUSTÁR, Á., PÁLFI, GY. & PAP, I. (2006): A váci XVIII–XIX. századi múmia leletegyüttes interdiszciplináris vizsgálata. – In: KÁZMÉR, M. (szerk.): *Az Általános Földtani Szemle Könyvtára 2: A Környezettörténet 2006 Konferencia előadásainak összefoglalói*. Hantken Kiadó, Budapest, pp. 65–66. Absztrakt
- TÓTH, G., KUSTÁR, Á., GUBA, ZS., SZIKOSSY, I., T. RENDES, K. & SUSKOVICS, CS. (2006): Kultúraváltás, vagy népességcsere? Történeti embertani válasz a régészeti hipotézisre. – In: PUSKÁS, J. (szerk.): *I. Regionális Természettudományi Konferencia 2006. január 25. Program és előadások összefoglalói*. Berzsenyi Dániel Főiskola Természettudományi Főiskolai Kar, MTA Vas megyei Tudományos Testülete, Szombathelyi Tudományos Társaság kiadványa, Szombathely, p. 14. Absztrakt
- KUSTÁR, Á., RENDES, K. T., TÓTH, G., GUBA, ZS. & SZIKOSSY, I. (2005): Karos-Eperjesszög és Karcsa-Kormoska X-XII. századi temetők összehasonlító antropológiai elemzésének előzetes eredményei. – „*Hadak útján*”. *A népvándorláskor fiatal kutatóinak XVI.*

Konferenciája, Nagykovácsi. Összefoglalók. KÖH és MTM kiadványa, Budapest, pp. 11–12. Absztrakt

- KRISTÓF, L. A., SZIKOSSY, I. & PÁLFI, GY. (2004): The mummy of an 18th century nun: An unusual paleopathological case. – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*, Turin, Italy, p. 132. Absztrakt
- KUSTÁR, Á., ÁRPÁS, K. & SZIKOSSY, I. & PAP, I. (2004): Faces from the crypt. – Facial reconstructions of three individuals from the 18-19th century Hungary. – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*, Turin, Italy, p. 133. Absztrakt
- PAP, I., SUSÁ, É. & SZIKOSSY, I. (2004): The Interdisciplinary Mummy Project of the Hungarian Natural History Museum. – Naturally mummified individuals from the 18–19th centuries, Vác, Hungary. – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*. Turin, Italy, p. 84. Absztrakt
- PAP, I., SUSÁ, É., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., KUSTÁR, Á., JÓZSA, L., BARTA, M., KRISTÓF, L. A., REPA, I., BAJZIK, G., TARI, CS., TÖRÖK, K., KAUFMANN, B., HERSHKOVITZ, I., DONOGHUE, H. & SPIGELMAN, M. (2004): Mummies from the 18th–19th centuries, Vác, Hungary. – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*. Turin, Italy, p. 138. Absztrakt
- PÁLFI, GY., PAP, I., KRISTÓF, L. A., SZIKOSSY, I., DONOGHUE, H., SPIGELMAN, M. & BARTA, H. M., (2004): TB in the mummies of Vác (18-19th centuries, Vác, Hungary). – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*. Turin, Italy, p. 86. Absztrakt
- SZIKOSSY, I., TÖRÖK, K., JÓZSA, L., TARI, CS. & PAP, I. (2004): Stomatological investigation on the mummies from the 18-19th centuries, Hungary. – *Abstracts, Vth World Congress on Mummy Studies, Università di Torino Dipartimento di Biologia Animale e Dell'uomo*. Turin, Italy, p. 107. Absztrakt
- KRISTÓF, L. A., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., BARTA, M. & PAP, I. (2003): A 18. században eltemetett domonkos szerzetesek a váci Fehérek temploma altéplomában – Embertani vizsgálatok. – *Domonkos konferencia, Előadaskivonatok*. Piliscsaba, p.10. Absztrakt
- PAP, I., SUSÁ, É., SZIKOSSY, I., PÁLFI, GY., KUSTÁR, Á., JÓZSA, L., BARTA, M., KRISTÓF, L. A., REPA, I., BAJZIK, G., TARI, CS., TÖRÖK, K., KAUFMANN, B., HERSHKOVITZ, I., DONOGHUE, H. & SPIGELMAN, M. (2003): Interdisciplinary mummy project – naturally mummified individuals from the 18th–19th centuries, Vác, Hungary. – *International Anthropological Congress „Anthropology and Society” memorial Congress to the 60th Anniversary of Death of Dr. Aleš Hrdlička. Abstracts*. Prága, p. 126. Absztrakt
- PAP, I., SZIKOSSY, I. & SUSÁ, É. (2003): Interdisciplinary mummy project, Hungary. – *International Anthropological Congress „Anthropology and Society” Memorial Congress to the 60th Anniversary of Death of Dr. Aleš Hrdlička. Abstracts*. Prága, p. 125. Absztrakt
- SZIKOSSY, I., MAROSÁN, M. & PAP, I. (2003): A fog cementállományának vizsgálata történeti embertani anyagon. – In: PENKSZA K., KORSÓS, Z. & PAP, I. (szerk.): *III. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium (Magyar Biológiai Társaság.) Előadások összefoglalói*, Budapest, pp. 285–286. Absztrakt
- SZIKOSSY, I. & BERNERT, ZS. (2002): Paleostomatological database of the Conquering Period Hungarians. – Program – *Abstracts of the 14th European Meeting of the Paleopathology Association*. Coimbra, Portugal, p. 160. Absztrakt, Előadás
- PAP, I., SZIKOSSY, I. & SUSÁ, É. (2001): Naturally mummified individuals from the 18-19th centuries, Vác, Hungary. – *Abstracts of the 3rd Conference on Mummies*. Greenland, Nuuk, p. 83.

- SZIKOSSY, I.**, TARI, CS., PAP, I. & BERNERT, ZS. (2001): Dental pathological condition of the mummies from the 18-19th centuries, Hungary. – *Abstracts of the 3rd Conference on Mummies*. Greenland, Nuuk, p. 57. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.**, TÖRÖK, K., JÓZSA, L. & PAP, I. (2001): Microscopic studies on the dental calculus of mummies from the 18-19th centuries, Vác, Hungary. – *Abstracts of the 3rd Conference on Mummies*. Greenland, Nuuk, p. 7. Absztrakt
- BERNERT, ZS. CSAPÓ, J., CSAPÓ, ZS., POHN, G., CSAPÓ-KISS, ZS., KÖLTŐ, L., **SZIKOSSY, I.** & NÉMETHY, S. (2001): Introduction aux méthodes d'estimation de l'age basées sur la racémisation des acides aminés en paléanthropologie. – *L'homme et ses images. Mesures, représentations, constructions – XXVe Colloque du GALF, volume des resumes*. Groupement des Anthropologues de Langue Française, Marseille, p. 50. Absztrakt
- PAP, I., SUSA, É., JÓZSA, L., **SZIKOSSY, I.**, KUSTÁR, Á., BERNERT, ZS., PÁLFI, GY., REPA, I., BAJZIK, G. & KRISTÓF, L. (2001): Interdiszciplináris antropológiai kutatások – Vác-Fehérek temploma. – In: ISÉPY, I., KORSÓS, Z. & PAP, I. (szerk.): *II. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium, Előadások összefoglalói*. MBT, Budapest, pp. 321–324. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.**, BERNERT, ZS. & LICHTHAMMER, A. (2001): A honfoglaló magyarok szájpatológiai jellegeinek adatbázisa. – In: ISÉPY, I., KORSÓS, Z. & PAP, I. (szerk.): *II. Kárpát-medencei Biológiai Szimpózium, Előadások összefoglalói*. MBT, Budapest, pp. 333–335. Absztrakt
- BERNERT, ZS., KUSTÁR, Á. & **SZIKOSSY, I.** (2001): A Borsod-Edelény Református templom körüli temető embertani vizsgálata. – *Hadak útján. A népvándorlaskor fiatal kutatóinak XII. Konferenciája, Emlékeztető füzetek*. p. 7. Absztrakt
- KUSTÁR, Á., BERNERT, ZS., DONOGHUE, H. D., SPIGELMAN, M., HERSHKOVITZ, I., KRISTÓF, L. A., BARTA, M., **SZIKOSSY, I.**, PAP, I. & PÁLFI, GY. (2001): Corps malades, corps extremes, corps extrêmement malades: Étude paleopathologique et reconstitution de deux cas de gibbosité évoluée, observés chez deux momies naturelles de XVIIIe siècle (Vác, Hongrie). – *L'homme et ses images. Mesures, représentations, constructions – XXVe Colloque du GALF volume des resumes*. Groupement des Anthropologues de Langue Française, Marseille, p. 74. Absztrakt
- BERNERT, ZS. & **SZIKOSSY, I.** (2000): A Kereki-Homokbánya avar kori temető antropológiai vizsgálata. – *A népvándorlaskor fiatal kutatóinak XI. Konferenciája, Emlékeztető füzetek, Abstract*. p. 4. Absztrakt
- PAP, I., TÖRÖK, K., **SZIKOSSY, I.**, BERNERT, ZS. & JÓZSA, L. (1999): Microscopic Analysis of Dental Calculus from 18th-19th Centuries Mummies, Vác, Hungary. – *Abstracts of the IVth International Anthropological Congress of Aleš Hrdlička. „World Anthropology at the Turn of the Centuries”*. Prague, Humpolec, pp. 113–114. Absztrakt, Előadás
- SZIKOSSY, I.**, TARI, CS., BERNERT, ZS. & PAP, I. (1999): Oral Pathological Investigation of 18th-19th Centuries Mummies, Hungary. – *Abstracts of the IVth International Anthropological Congress of Aleš Hrdlička. „World Anthropology at the Turn of the Centuries”*. Prague, Humpolec, pp. 118–119. Absztrakt
- SUSA, É., PAP, I., JÓZSA, L. & **SZIKOSSY, I.** (1998): Mummies from the 18th-19th century Dominican church of Vác, Hungary. – *Abstracts of the 11th Congress of the European Anthropological Association, Jéna, Németország*, p. 66. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.** (1995): Oral pathological study on an 8-10th Centuries Population. – In: *Perspectives in Anthropology of Past and Present Populations*, Xanthi, p. 89. Absztrakt
- SZIKOSSY, I.** (1995): Jellemző patológiás elváltozások a Vörs-Papkert B temető népségén. – *A Népvándorlaskor Fiatal Kutatóinak VI. Konferenciája (Abstract book)*, Velem, p. 17. Absztrakt

Co-author's declaration

I, undersigned Dr. Gemma Kay Ph.D. of the Quadram Institute, UK, first author of the publication mentioned hereby certify that I am familiar with the Ph.D. thesis of the applicant's Ms. Ildikó Szikossy (University of Szeged) entitled "Medical history cases on the naturally mummified Hungarian mummies from the 18th Century".

Regarding our jointly obtained and published results from part of this Ph.D. dissertation, I declare the following.

The applicant's contribution was prominent in obtaining the following results:

Kay, G.L., Sergeant, M.J., Zhou, Z., Chan, J.Z.-M., Millard, A., Quick, J., Szikossy, I., Pap, I., Spigelman, M., Loman, N.J., Achtman, M., Donoghue, H.D. & Pallen, M. J. (2015): Eighteenth-century genomes show that mixed infections were common at time of peak tuberculosis in Europe. – Nature Communications 6(6717): 1–9.

I did not and will not use these results in getting an academic degree. There is no other Ph.D. student who can use these results on a doctoral process.

Regarding our joint results referred to in this thesis, the following was obtained as the result of a joint contribution by the applicant and me:

Kay, G.L., Sergeant, M.J., Zhou, Z., Chan, J.Z.-M., Millard, A., Quick, J., Szikossy, I., Pap, I., Spigelman, M., Loman, N.J., Achtman, M., Donoghue, H.D. & Pallen, M. J. (2015): Eighteenth-century genomes show that mixed infections were common at time of peak tuberculosis in Europe. – Nature Communications 6(6717): 1–9.

I attest that the above-mentioned statement is true and valid to the best of my knowledge.

, November 3rd, 2020

Dr. Gemma Kay Ph.D.

Quadram Institute, UK

Co-author's declaration

I the undersigned, Dr Helen D. Donoghue, UCL, the first author of the publication mentioned below, hereby certify that I am familiar with the PhD thesis of Ms Ildikó Szikossy (University of Szeged), the applicant, entitled "Medical history cases on the naturally mummified Hungarian mummies from the 18th Century".

Based on our jointly obtained and published results that form part of this PhD dissertation, I declare the following:

The applicant's contribution was prominent in obtaining the following results:

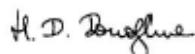
Donoghue, H.D., Spigelman, M., O'Grady, J., Szikossy, I., Pap, I., Lee, O.Y-C., Wu, H.H.T., Besra, G.S. & Minnikin, D.E. (2015): Ancient DNA analysis. An established technique in charting the evolution of tuberculosis and leprosy. – In: Pálfi, Gy., Dutour, O., Perrin, P., Sola, C. & Zink, A. (eds): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. – Tuberculosis 95(S1): S140–S144.

I did not and will not use these results in getting an academic degree. I am unaware of any other PhD student who can use these results as part of a doctoral process.

As the result of joint contributions by the applicant and myself, the following publication referred to in this thesis was published:

Donoghue, H.D., Spigelman, M., O'Grady, J., Szikossy, I., Pap, I., Lee, O.Y-C., Wu, H.H.T., Besra, G.S. & Minnikin, D.E. (2015): Ancient DNA analysis: An established technique in charting the evolution of tuberculosis and leprosy. – In: Pálfi, Gy., Dutour, O., Perrin, P., Sola, C. & Zink, A. (eds): Supplement Issue: Tuberculosis in Evolution. – Tuberculosis 95(S1): S140–S144.

I attest that the statement mentioned above is true and valid to the best of my knowledge.

2nd November 2020

Dr Helen D. Donoghue
University College of London

Honorary Senior Lecturer in Medical Microbiology, Division of Infection & Immunity, Faculty of Clinical Sciences